

HET BRUSSELS INSTITUUT
VOOR ONDERZOEK EN INNOVATIE

INNOV IRIS

EMPOWERING RESEARCH

ACTIVITEITENVERSLAG
2012

Verantwoordelijke uitgever: Innoviris, brussels instituut voor onderzoek en innovatie, Engelandstraat 555 rue, 1180 Ukkel.

Copyright :

- © Solvay Business School / Art & Build Architect / Photo de Serge Brison (Cover)
- © MRBC – MBHG / Fotobank
- © Shutterstock / Galeries St Hubert / Rob van Esch (p. 2)
- © Shutterstock / Jurgen Zann (p. 14)
- © Shutterstock / Ponsulak (p. 19)
- © Shutterstock / Sergey Kelin (p. 24-25)
- © Shutterstock / Isak55 (p. 28)
- © Shutterstock / Jorisvo (p. 38)
- © Shutterstock / DavidPinoPhotography (p. 48)
- © Shutterstock / Kiselev Andrey Valerevich (p. 58)
- © Cap Sciences (p. 59)
- © Shutterstock / Darryl Sleath (p. 62)
- © Shutterstock / Pressmaster (p.64)

INNOVIRIS

EMPOWERING RESEARCH

HET BRUSSELS INSTITUUT
VOOR ONDERZOEK EN INNOVATIE

ACTIVITEITENVERSLAG 2012

Inhoud

Woord van de Directrice	5
Kerncijfers	6
Wie zijn we ?	9
Onze missies	9
Ons team	10
Onze organisatie	13
Focus 2012	15
Een Nobelprijs Chemie met een Brussels tintje	15
Jonge Innovatieve Ondernemingen	16
Platform duurzaam bouwen: "Brussels Retrofit XL"	18
Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu	21
Interregionale partnerships	22
Programmatie Horizon 2020 (H2020)	24
National Contact Point (NCP)	26
Panorama van het onderzoek	29
OOI-projecten van ondernemingen	29
Europese projecten	39
De sectorale centra	42
OOI-projecten van onderzoeksinstellingen	49
Programma's met economische finaliteit	49
Impulsprogramma's	49
Strategische platformen	50
Europese projecten	50
Spin-off in Brussels	51
DOCTIRIS	52
Programma's met niet-economische finaliteit	53
Gewestelijke programma's	53
Brains (Back) to Brussels	53
Prospective Research for Brussels	55
Promotie van onderzoek	59
Vooruitzichten voor 2013	63
Afkortingen	64
Jaarrekening	65

Woord van de Directrice

In een klimaat van aanhoudende economische en financiële crisis kiezen ondernemingen vaak voor veilige investeringen met een verzekerde winst. Dit gaat ten koste van nieuwe, eerder ambitieuze en gedurfde oplossingen, wat onvermijdelijk leidt tot minder investeringen in de OOI-sector.

Terwijl dit op korte termijn een positieve impact heeft, leidt de aanpak op middellange termijn, door de verouderde producten, tot marktverlies en imagoschade.

De ondersteunende rol van Innoviris binnen de innovatiesector is voor Brusselse ondernemingen in 2012 van groot belang geweest. Dankzij de financiële steun van het Instituut konden bedrijven hun concurrentiekracht behouden door nieuwe ideeën te blijven ontwikkelen en producten, diensten of innovatieve processen te blijven perfectioneren.

Innoviris heeft de voorkeur gegeven aan initiatieven die de samenwerking tussen verschillende schakels van de innovatieketen bevorderen. In die zin werd er nagedacht over samenwerkingsmogelijkheden met het Vlaamse Gewest en werd de samenwerking met het Waalse Gewest versterkt.

Daarnaast heeft Innoviris de Brusselse actoren warm gemaakt voor de Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu, dit om een antwoord te bieden op belangrijke uitdagingen wat betreft de milieuproblematiek en om duurzame werkgelegenheid te creëren binnen het Gewest.

Om op industrieel niveau academisch werk te kunnen verrichten in de milieusector, werden er strategische platformen opgericht in het domein leefmilieu, in het bijzonder duurzaam bouwen.

De inspanningen van Innoviris werden glansrijk beloond door de bijdrage van Jan Steyaert, Professor aan de VUB, aan de Nobelprijs Chemie die in december 2012 uitgereikt werd aan de Amerikanen Brian K. Kobilka en Robert Lefkowitz.

Om oplossingen aan te bieden die een economie concurrentieel houden, heb je een zekere strategische intelligentie en een toekomstvisie nodig. Daarom heeft Innoviris meegewerkt aan de voorbereiding van Horizon 2020, het nieuwe Europese onderzoeksbeleid.

Na een ontwikkelingsfase die gekenmerkt werd door personeelsuitbreiding en de lancering van heel wat nieuwe en meer doeltreffende initiatieven, wordt Innoviris nu een volwassen organisatie.

In 2013 zal er een volledig directieteam aangesteld worden, bestaande uit een Algemeen Directeur, een adjunct Algemeen Directeur, een administratief Directeur en een wetenschappelijk Directeur.

De afgelopen jaren in dienst van het wetenschappelijk onderzoek in Brussel zijn voor mij een verrijkende periode geweest. Ik heb het plezier gehad mee te kunnen werken aan de samenstelling van een jong, enthousiast en divers team dat zich heeft toegelegd op de materialisatie van de innovatieve ideeën van industriële en academische partners in het Gewest. Innoviris is inmiddels uitgegroeid tot een onmisbare speler in de Brusselse innovatiesector. Ik wil dan ook alle personeelsleden van Innoviris bedanken, net als alle actoren van de Brusselse innovatieketen met wie we hebben samengewerkt.

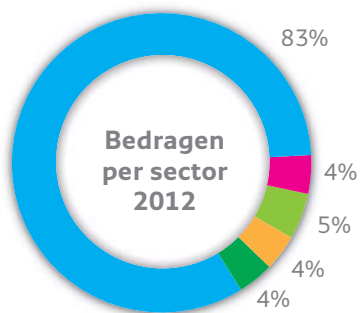
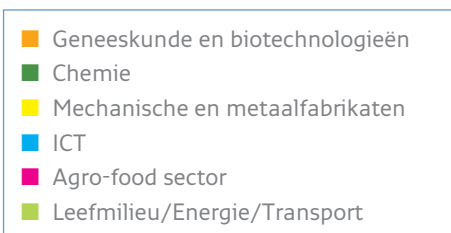
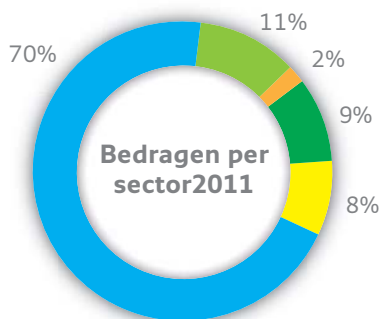
Empowering Research.

Claude May
Directeur

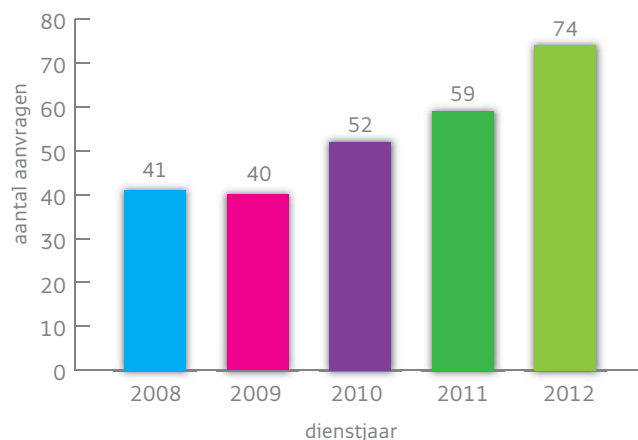
Kerncijfers

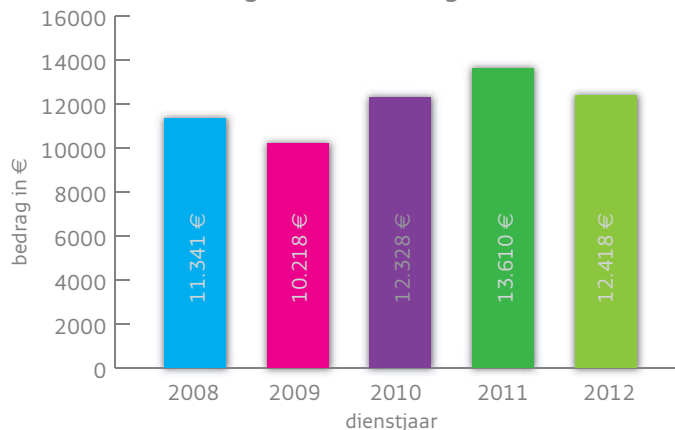
OOI in ondernemingen

Toegekende aanvragen - Bedragen

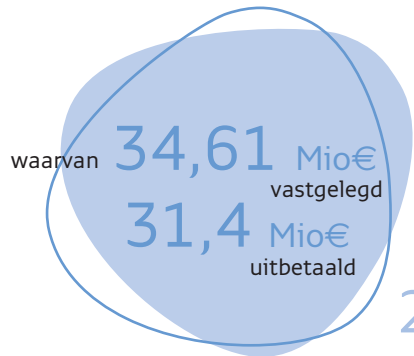

Toegekende aanvragen - Aantal

143

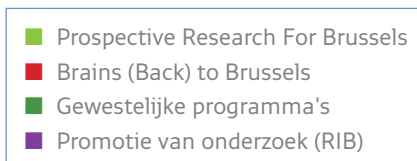
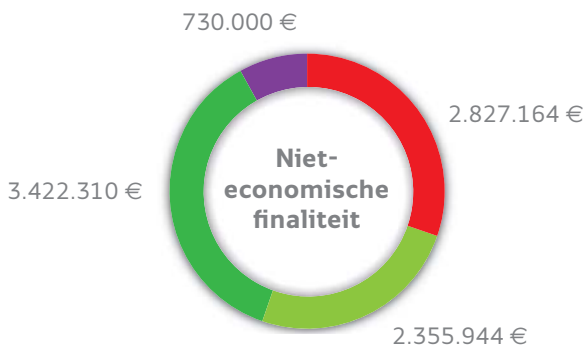
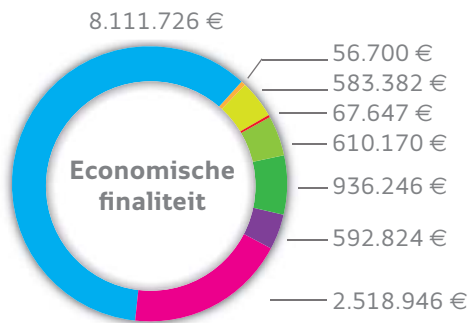

28

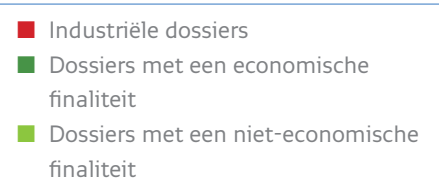
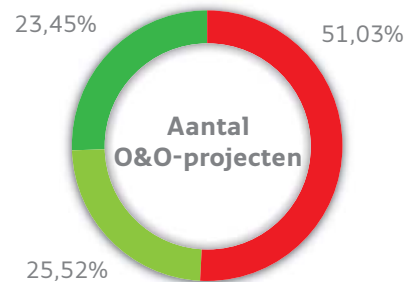
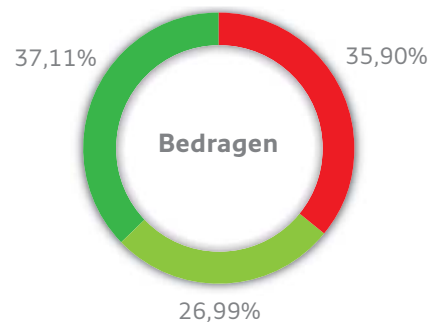

457

OOI in onderzoeksinstellingen

RDI Totaal

Wie zijn wij?

Onze Missies

Industriële O&O

- Industrieel onderzoek
- Experimentele ontwikkeling
- Proces-en organisatie innovatie
- Microprojecten
- Haalbaarheidsstudies
- Octrooien
- Jonge Innovatieve Ondernemingen
- Sectorale centra
- Opzetten van Europese projecten
- Europese projecten

Secretariaat van de RWB

- Raad
- Werkgroep

O&O onderzoeksinstellingen

Economische finaliteit

- Impulsprogramma's
- Strategische platformen
- Spin-off in Brussels
- DOCTIRIS
- Opzetten van Europese projecten
- Europese projecten

O&O onderzoeksinstellingen

Niet-economische finaliteit

- Brains (Back) to Brussels
- Prospective Research For Brussels
- Gewestelijke programma's

Innoviris

Vertegenwoordiging en internationale relaties

- Federaal
- Europa
- Samenwerkingsakkoorden

Promotie van onderzoek

- Colloquia
- Salons
- Communicatie
- Diverse acties

Ons team

Directie

May Claude

Valérie Goret

*Administratief Directeur
Verantwoordelijke HRM*

Berasaluce Belinda

*Budgettaire correspondent
Boekhoudkundige controle*

Erpicum Martin

*O&O-projecten ICT
Strategische platformen ICT*

Bibrowska Beata

*Europees beleid en O&O-programma's
H2020, FEDER
Gezamenlijke Europese O&O-planning
Interregionale samenwerking inzake O&O*

Grosdent Oky (in 01/05)

*Boekhoudkundige controle
Personeelsbeheer*

Billen François (in 15/09)

*Economische analyses
Jonge Innovatieve Ondernemingen*

Grosfils Aline

*O&O-projecten Leefmilieu & Electro-
mechanica
Impulsprogramma's Leefmilieu
Spin-Off In Brussels*

Celis Omer

Administratie en logistiek

Guillaume Sandra

Boekhoudkundige controle

D'Hauwers Lydia

Administratief assistente

Hollander Esther

*Boekhouding
Loonbeheer*

Hulhoven Xavier (in 16/01)
O&O-projecten L.S. en Gezondheid
Impulsprogramma's L.S.
Strategische platformen L.S.
BRUFOTEC

Kamgang Ketsia (out 22/03)
O&O-projecten ICT
Strategische platformen ICT

Lamot Michaël
O&O-projecten ICT
Impulsprogramma's ICT
Strategische platformen ICT
IT manager

Lanneau Bernard
Administratief, boekhoudkundig en juridisch
assistent

Levin Jérémy (in 01/09)
O&O-projecten Chemie en energie
Strategische platformen Leefmilieu

Maas Stijn (in 01/05)
O&O-projecten ICT

Moné Catherine
Juridische zaken en Communicatie

Odjo Sarah (in 10/09)
Informatica- en administratief assistente

Ooghe Mélanie
Administratief assistente

Pascual Roca Montserrat
Informatica-, communicatie- en administratief
assistent

Reumaux Mathilde
 Europese O&O-projecten
 Financiële hulp bij het opzetten van EU-
 projecten
 Europees beleid en O&O-programma's

Seret Muriel
 Administratief assistente

Serrano Sebastian
 OOI-projecten Electronica & Leefmilieu
 Strategische platformen Leefmilieu
 SIRRIIS & WTCB
 Boekhouding-penningmeester

Thys Wim (out 01/02)
 Boekhoudkundige controle

Vandenbranden Jenny
 Brains (Back) to Brussels
 Prospective Research for Brussels
 Secretariaat RWB

Van Looveren Anne (in 01/11)
 Vertalingen en Communicatie

Van Snick Paul
 Europese projecten

Vautrin Nicolas (in 15/09)
 O&O-projecten ICT
 Jonge Innovatieve Ondernemingen

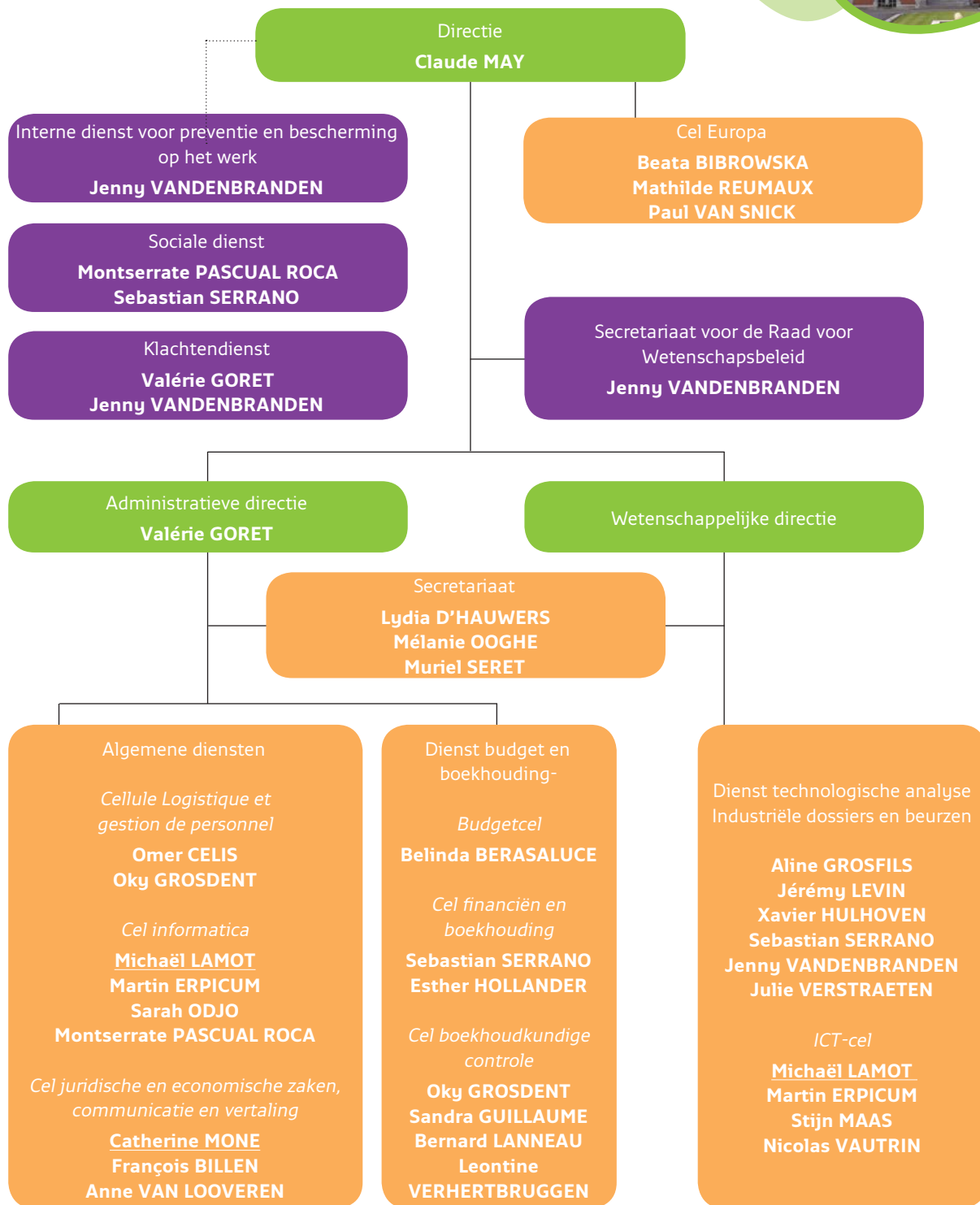

Verherbruggen Leontine
 Boekhoudkundige controle

Verstraeten Julie
 O&O-projecten Leefmilieu &
 Microtechnologieën
 Impulsprogramma's Leefmilieu
 DOCTIRIS
 Universitaire interfaces en Hogescholen

Onze organisatie 31/12/2012

HI SPY VIEWING MACHINES

Focus

Een Nobelprijs Chemie met een Brussels tintje

Brian K. Kobilka en Robert Lefkowitz ontvingen op 10 december 2012 de Nobelprijs Chemie voor hun onderzoek naar G-proteïne gekoppelde cellulaire receptoren. Daardoor kwam ook meteen een Brusselse onderzoeker in de aandacht: Jan Steyaert, Professor aan de VUB en verbonden aan het Vlaams Instituut voor Biotechnologie. Hij voegde met zijn team, dankzij de hulp van Innoviris, een belangrijk stukje aan de puzzel van K. Kobilka en Robert Lefkowitz toe.

“Wetenschap is vooral teamwork,,

Een complexe puzzel

De Amerikanen Kobilka en Lefkowitz hebben hun hele leven gewijd aan onderzoek naar de reactie van het menselijk lichaam op stress. In stresssituaties komt er adrenaline vrij, een hormoon dat een reeks van reacties ontketent die het lichaam voorbereiden op de vlucht of de strijd: het hart gaat sneller kloppen, je gaat sneller ademen, etc. Op microniveau betekent dit dat de moleculen zich vastzetten op de buitenkant van de cel, waar receptoren de informatie doorgeven aan de binnenkant van de cel.

“Er zijn zo'n achthonderd gelijkaardige receptoren in ons lichaam aanwezig en zestig procent van de geneesmiddelen werkt op deze biologische schakelaars in,” zegt Steyaert. “Tot Kobilka en Lefkowitz zich vastbeten in de materie, wisten we echter niet hoe ze functioneerden.”

Kobilka en Lefkowitz stelden een complexe puzzel van cellulaire mechanismen samen, waarvan ze een dertigtal stukken zelf ontdekten. “We hebben slechts één stukje aan de puzzel toegevoegd, maar dit deel

vormt een cruciaal element in het totaalonderzoek”, aldus Steyaert. Het Brusselse team ontwikkelde “Nanobodies” die een receptor in zijn actieve toestand kunnen vastzetten, een fundamenteel instrument dat Kobilka en Lefkowitz toeliet de actieve en passieve toestand van de schakelaar te bestuderen.

Een gunstige impact op het hele Gewest

Steyaerts bijdrage aan de Nobelprijs heeft een belangrijke impact op de toekomst van het Brussels laboratorium en team. “Ik heb nu toegang tot een netwerk van uitmuntende wetenschappers en moet bovendien niet meer uitleggen waarom ons onderzoek relevant is. Ook voor Brussel is deze prijs een goede zaak. Momenteel werken we aan de valorisatie van ons onderzoek. De “Business Unit” van de VUB, Xaperone.com, is inmiddels een zeer actief valorisatiekanaal en heeft al meerdere dienstcontracten afgesloten met biofarmaceutische bedrijven. De prijs creëert dus een dynamiek die een gunstige impact heeft op het hele Gewest”.

De hulp van Innoviris

Jan Steyaert

Om deze moleculaire *tool* te ontwikkelen, vroeg Steyaert de hulp van Innoviris. In het kader van een impulsprogramma financierde Innoviris een project van 5 jaar voor een bedrag van 2.440.005 €. Het werk van Steyaert werd gesubsidieerd voor een bedrag van 929.200 €. “Bij grootschalige onderzoeken komt financiering nooit uit één hoek, maar ik moet toegeven dat de tussenkomst van Innoviris het startschot van ons onderzoek heeft betekend.”

Jonge Innovatieve Ondernemingen 2012 (600.000 €)

Met de prijs "Jonge Innovatieve Ondernemingen" wil Innoviris innovatie stimuleren binnen jonge Brusselse ondernemingen met een hoog technologisch vermogen via de financiering van een strategisch innovatieplan (SIP).

Twintig Brusselse ondernemingen die maximum 6 jaar oud zijn, hebben gereageerd op de projectoproep van juli 2012.

Het SIP is een programma met een algemeen en transversaal karakter (Onderzoek, Ontwikkeling, Innovatie, Financiering, *Business development...*) waarin zowel de visie en strategie van de kandidaat als zijn innovatieve projecten

op (middel)lange termijn in detail worden uiteengezet. De kandidaatondernemingen hebben hun SIP voorgesteld en verdedigd tegenover een jury van industriële en academische experts.

Deze jury heeft de ondernemingen **Be Park** en **D-Sight** een score van respectievelijk **80** en **76 %** toegekend. Haar keuze werd enerzijds bepaald door het innovatieve karakter van de projecten en de kwaliteit van hun technische werking, anderzijds door het valorisatiepotentieel van hun diensten, gelinkt aan concrete commerciële acties.

D-Sight (298.378 €)

D-Sight is een Spin-off van de Université Libre de Bruxelles die in februari 2012 als BVBA werd opgericht door Quantin Hayez en Yves De Smet.

De Spin-Off werd in september 2007 gecreëerd dankzij een "First Spin-Off" beurs van 220.000 € van het Waalse Gewest.

D-Sight ontwikkelt desktop software waarmee je via de PROMETHEE-methode een analyse op basis van meerdere criteria kan maken. Bij een beslissing moet je soms rekening houden met verschillende, vaak conflictueuze factoren (financiële, technische en omgevingsfactoren, etc.). Dit product brengt die factoren samen en zorgt ervoor dat beslissingen volledig gemotiveerd worden. Er kunnen verschillende deelnemers in het proces betrokken worden en de applicatie is gemakkelijk te hanteren dankzij een vooraf geformatteerd medium gebaseerd op een specifieke methode en een intuïtieve interface. Het product is zowel in een desktop- als in een webversie beschikbaar.

In 2011 kende Innoviris aan D-Sight een subsidie van 32.000 € toe voor de ontwikkeling van een prototype. Daarnaast kreeg D-Sight in 2012 een achtergestelde lening van 100.000 euro van BruStart (GIMB) en begeleiding van het BAO via haar "Farming" programma.

Strategisch Innovatieplan

D-Sight wil in de toekomst haar softwareprogramma uitbreiden met nieuwe functies om de producten aan te passen aan nieuwe markten :

- Ontwikkeling van functies die specifiek gericht zijn op omgevingsstudies ;
- Integratie van bestaande informaticasystemen ;
- Ontwikkeling van een mobiele applicatie ;
- Integratie van een meldingssysteem om de gebruikers te informeren.

Dit Strategisch Innovatieplan loopt over 2 jaar voor een totaal budget van 298.378 €.

Toekomst – Evolutie

De software van D-Sight wordt al in meer dan 25 landen gebruikt.

De subsidie "Jonge Innovatieve Ondernemingen" zal ervoor zorgen dat D-Sight tijdens de periode van het SIP 7 nieuwe werknemers in dienst kan nemen..

BePark (274.676€)

BePark
The parking community

BePark S.A., in september 2011 opgericht door Julien Vandeleene, is een start-up gespecialiseerd in het beheer van leegstaande parkeerplaatsen.

De onderneming biedt het eerste geautomatiseerde *parksharing* platform aan. Dankzij de samenwerking met hotels, kantoren, supermarkten en andere parkinghouders die na de openingsuren hun parkeerplaatsen ter beschikking stellen, kan BePark de inwoners van Brussel meer dan 600 parkeerplaatsen aanbieden, verspreid over 12 Brusselse gemeenten.

Om dit platform te kunnen ontwerpen, heeft BePark van Innoviris in het kader van een microproject van experimentele ontwikkeling steun ontvangen ter waarde van 97.065€.

Strategisch Innovatieplan

Het innovatieve aspect schuilt in het volledig geautomatiseerde systeem dat gebruikers toelaat de slagbomen van een parking te openen via een GSM-applicatie.

Dankzij de prijs die BePark via de wedstrijd "Jonge Innovatieve Ondernemingen" ontving, zal de onderneming haar *parksharing service* kunnen ontwikkelen op basis van 3 pijlers:

- de diensten van BePark bruikbaar maken voor professionele parkeerhouders;
- een online marketing campagne ontwikkelen en opzetten;
- de internationale markt exploreren.

Het budget van dit SIP bedraagt 274.676 € voor een periode van 2 jaar.

Toekomst – evolutie

Op technisch vlak wil BePark partnerondernemingen een nieuw distributiekanaal van parkeerterreinen aanbieden via een gemeenschappelijk platform (mobiel en internet), een klantendienst (reservatie, toegang en betaling via een mobiele telefoon, etc.) en een centraal besturingssysteem. Een groot deel van het SIP van BePark betreft de commerciële ontwikkeling van de dienst. De onderneming voorziet een economische uitbreiding van haar acties in Frankrijk, Duitsland, Groot-Brittannië en Spanje.

Momenteel biedt BePark reeds 1352 parkeerplaatsen aan in 8 steden binnen de Benelux. In 2012 is het personeelsaantal gestegen van 2 naar 9 (4 werknemers en 5 zelfstandigen).

Platform duurzaam bouwen: "Brussels Retrofit XL" (4,17 Mio €)

In overeenstemming met de doelstellingen van actie 35 van de Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu (cfr. p 21), heeft Innoviris in 2012 voorgesteld om een strategisch platform voor leefmilieu te lanceren, specifiek gericht op de renovatie van Brusselse woningen. Dit platform werd opgericht dankzij een nauwe samenwerking tussen verschillende actoren: Innoviris, het WTCB, bouwindustriëlen, academische actoren en het BAO.

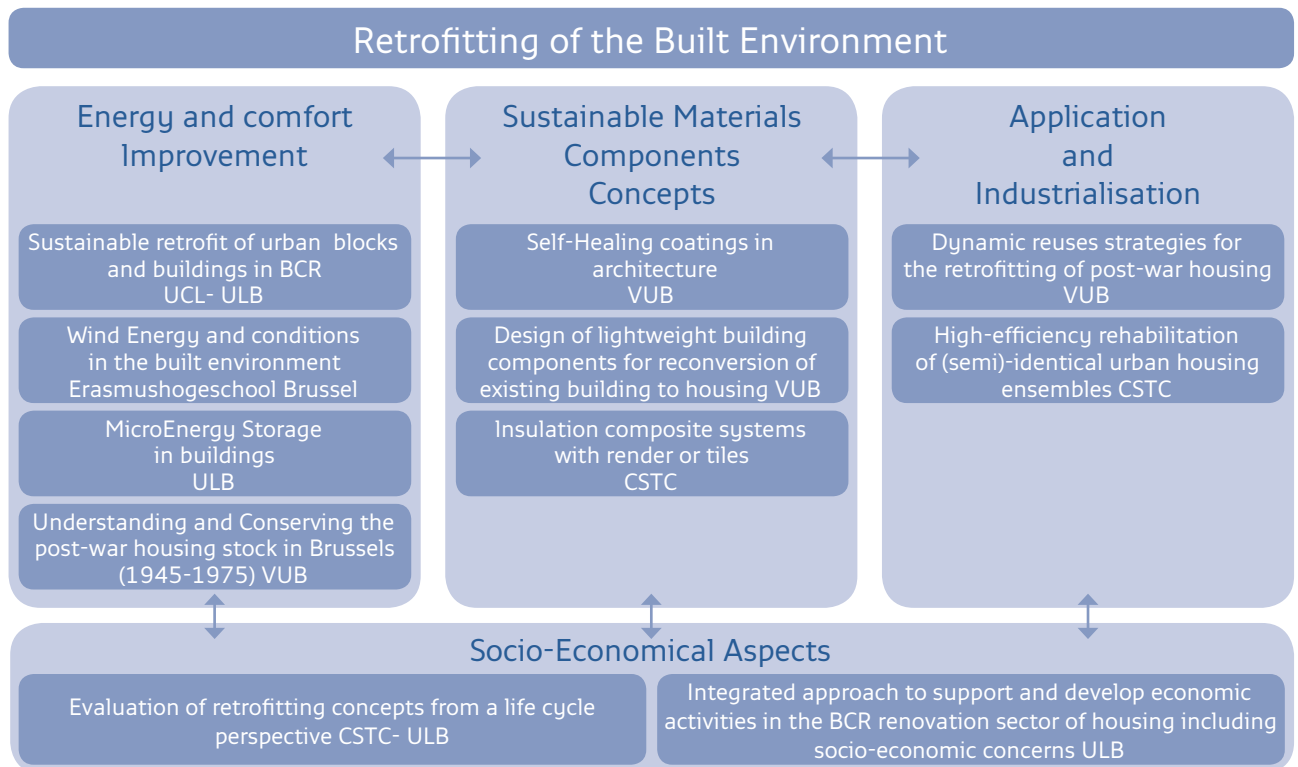
Het platform moet een technologisch transfer van onderzoekstellingen naar Brusselse ondernemingen tweebrengen. Het onderscheidt zich van de impulsprogramma's door de directe betrokkenheid van de industriële sector in de keuze van de thema's die voorgesteld worden aan de onderzoeksgroepen (universiteiten, hogescholen en collectieve centra). Het WTCB werd benoemd tot coördinator van dit platform. Via Innoviris hebben industriële duidelijke aanbevelingen kunnen formuleren over de inhoud van de geselecteerde onderzoeksvoorstellen.

Dankzij het overzicht van academische competenties, opgemaakt in het kader van actie 36 van de Alliantie

Werkgelegenheid-Leefmilieu, hebben Innoviris en het WTCB, in samenwerking met de vertegenwoordigers van de universitaire interfaces en Indutec, een algemene structuur opgesteld bestaande uit vier thema's (zie de tabel hieronder). Deze vier thema's moeten enerzijds de werkgelegenheid stimuleren door de competenties van het Brusselse industriële weefsel binnen de bouwsector te verbeteren en anderzijds de algemene ecologische voetafdruk van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verkleinen.

Vijftien projecten van Brusselse onderzoekinstellingen hebben gereageerd op de projectoproep die in mei 2012 gelanceerd werd. Deze projecten werden gepresenteerd aan een panel van industriële actief in de bouwsector, die op hun beurt aanbevelingen gegeven hebben. Nadat deze aanbevelingen in beschouwing werden genomen, werden de 15 projecten geëvalueerd door een jury van experts afkomstig uit de academische wereld.

Elf projecten die door 13 partners gerealiseerd werden, werden geselecteerd. Ze sluiten allemaal aan bij de vier thema's die in het schema hieronder voorgesteld worden.

Het driejarig project werd opgesplitst in twee fasen : een onderzoeksfase en een valorisatie-en demonstratiefase.

En eerste **onderzoeksfase** van twee jaar zal als volgt gefinancierd worden :

Partners	Titel	Steun (€)	Duur (maand)
U.C.L. U.L.B.	B ³ -RETROTOOL – Sustainable retrofit of urban blocks and buildings in Brusselss Capital Region. Development of a multi-scale and multi-criteria pre-assessment tool.	402.620	24
U.L.B.	IRHIS – Integrated approach to support and develop economic activities in the Brussels Renovation sector of Housing including Socio-economic concerns	196.700	24
V.U.B.	RETROCO – Understanding and conserving the post-war housing stock in Brussels (1945-1975). Retrofit for continuity	206.910	24
V.U.B.	LIGHTCOMP – Ontwerp van lichtgewicht bouwcomponenten voor de renovatie en reconversie bestaande gebouwen	282.100	24
V.U.B.	SHARC – Selfhealing coatings in Architecture	254.100	24
V.U.B	DYNSTRA – Dynamic Reuse Strategies for the retrofiting of post-war housing in Brussels	263.729	24
Erasmushogeschool	WINTEGRATE – Wind Energy and wind conditons in the built environment	187.850	24
C.S.T.C.	INNOV-ETICS – External thermal insulation composite systems : technical investigations on high performances emerging innovative solutions for the retrofiting of housing	193.064	24
C.S.T.C.	REN-AIM-ES – High Efficiency rehabilitation of (semi-) identical urban housing ensembles. Experience-based guidelines for Architectural Industrialized Multifunctional Envelope Systems (AIM-ES)	233.416	24
U.L.B.	MESB – Micro Energy Storage in Buildings	84.500	24
U.L.B. C.S.T.C.	LCBUILD – Evaluation of retrofiting concepts from a life cycle perspective	234.220	24
Total		2.539.209	

Tijdens de éénjarige **valorisatie-en demonstratiefase** zullen de teams van de projecten met de meest belovende resultaten de kans krijgen hun werk gedurende één bijkomend jaar verder te zetten. Dit kunnen ze doen om diepgaander onderzoek te verrichten met het oog op een valorisatie op korte termijn of om de resultaten te concretiseren via demonstratiekanalen (testapplicaties, studies, het maken van een prototype...).

Het totale bedrag dat aan het consortium van 13 partners toegekend is voor de realisatie van deze projecten bedraagt ongeveer 4,17 Mio € , verdeeld in 2,65 Mio € voor de onderzoeksfase (jaar 1 en 2) en 1,52 Mio € voor de valorisatie-en demonstratiefase (jaar 3).

Alliantie Werkgelegenheid – Leefmilieu

De Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu (AWL) is een gezamenlijke actie van de Brusselse Minister van Leefmilieu en Energie, de Brusselse Minister van Werk, Economie en Wetenschappelijk Onderzoek, en de Minister-President van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het initiatief ging eind 2009 van start en is gericht op het domein leefmilieu, één van de 5 grote uitdagingen die vast werden gelegd in het Pact voor Duurzame Stedelijke Groei.

De milieusector is een belangrijke potentiële markt voor werkgelegenheid en economische ontwikkeling. De AWL mobiliseert en coördineert alle regionale, openbare, particuliere en associatieve actoren bij gezamenlijke acties rond belangrijke thema's in het domein leefmilieu die een duurzame verbetering voor de werkgelegenheid in Brussel kunnen betekenen.

Er werden drie belangrijke pijlers gekozen: ecoconstructie, water en grondstof-en afvalbeheer.

Pijler duurzaam bouwen

Het opzetten van deze pijler verliep in twee fasen: een ontwikkelingsfase en een productiefase.

De ontwikkelingsfase werd geleid door 8 verschillende units die elk waren gericht op de eigen behoeften van iedere actor, zoals investering, onderwijs, opleidingen of onderzoek en innovatie in het domein Duurzaam Bouwen. Binnen deze units werden 24 werkgroepen opgestart die zich op hun beurt concentreerden op

specifieke thema's. Dat heeft geleid tot 44 concrete acties.

De tweede fase is gericht op de gezamenlijke realisatie van deze acties, telkens onder toezicht van een coördinator.

Innoviris is betrokken als coördinator van twee acties gericht op het stimuleren van innovatie.

Actie 35 heeft als doel de bestaande programma's van Innoviris te gebruiken

en nieuwe financieringsmiddelen binnen het Instituut te definiëren om de sector Duurzaam Bouwen te stimuleren.

Actie 36 beoogt de ontwikkeling van een platform voor vertegenwoordigers van Brusselse onderzoeksinstituten in Duurzaam Bouwen en de oprichting van een database van bestaand onderzoek in dit domein.

Pijler water

In 2012 leidde een denkoefening in het kader van de AWL tot het thema 'water'.

De behoeften van de sector werden geanalyseerd. De vertegenwoordigers van openbare instellingen, privéorganisaties of sociale partners met een interesse in deze sector hebben samengewerkt om acties voor te stellen die de concurrentiekracht van Brusselse ondernemingen en de

werkgelegenheid binnen het Gewest bevorderen. Er werden 8 algemene maatregelen en 36 concrete acties bepaald.

Om de innovatie binnen de Brusselse watersector te steunen, zal Innoviris meewerken aan de acties 12 en 13.

In het kader van actie 12, werd in de projectoproep PRFB van juni 2012 het thema water naar voor gebracht.

De evaluatie van deze projecten vond plaats op het einde van 2012 en de projecten zullen tijdens het eerste trimester van 2013 van start gaan.

Wat actie 13 betreft, heeft Innoviris 3 projecten in de watersector verlengd. Ze ontvingen in 2009 een financiering in het kader van het impulsprogramma leefmilieu.

Pijler grondstof-en afvalbeheer

Vanaf 2013 zal de AWL zich richten op het domein grondstof-en afvalbeheer.

Interregionale partnerships

Een gezamenlijke strategie tussen de verschillende gewesten van het land biedt heel wat voordelen. Een collectief gebruik van financiële middelen, kennisuitwisseling en een gemeenschappelijk gebruik van infrastructuur en middelen zijn hier maar enkele voorbeelden van.

In het kader van de Europese samenwerking en EU-programma's zoals het reeds vernoemde H2020, is een éénduidige Belgische positie bovendien onmisbaar (cfr.p 24).

Brussel-Wallonië

In 2011 heeft het gemeenschappelijk actieplan Wallonië-Brussel voor onderzoek geleid tot een belangrijke toenadering tussen beide gewesten.

Dit heeft in 2012 geleid tot de deelname van Innoviris aan de financiering van het mobiliserend Waals programma WB Green. Dit programma heeft als doel industrieel onderzoek te ondersteunen in belangrijke domeinen van duurzame ontwikkeling en leefmilieu.

De ingediende projecten werden geëvalueerd door het DGO6, dat Innoviris betrokken heeft bij de analyse van de Brusselse aanvragen.

Van de 11 projecten die geselecteerd werden, maken 2 projecten die in onderstaande tabel hernomen worden, onderwerp uit van een co-financiering.

	Titel	Coördinator	Waalse partner	Brusselse partner	Waalse partners	Totaal budget (€)	Budget BHG (€)
MAGIMA	MIM for Affordable and GreenerMRT Applications	HELB E. Gicquel	Sirris	Peptisyntha	Lambiotte & Cie, Feronyl, Mecasoft	671.931	234.190
MICROECO	Développement d'un procédé microfluidique continu à empreinte écologique minimale pour la production de peroxyde d'hydrogène par synthèse directe	ULB B. Scheid	FUNDP S. Lanners	Solvay		800.003	349.192
					TOTAL	1.471.934	583.382

Brussel-Vlaanderen

In 2012 hebben het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Vlaanderen de eerste stappen gezet naar een samenwerking tussen de actoren van wetenschappelijk onderzoek die in beide gewesten actief zijn.

Op politiek niveau hebben de Ministers Cerexhe en Lieten meermaals contact met elkaar opgenomen om een gemeenschappelijk actieplan samen te stellen. De respectievelijke Raden van Wetenschapsbeleid hebben, op basis van een analyse van een onafhankelijke expertengroep, een gemeenschappelijke aanbeveling over dit onderwerp samengesteld.

In 2013 zullen er concrete acties opgericht kunnen worden die gekozen zullen worden in functie van het specifieke karakter van beide regio's. De expertengroep heeft zowel de aandacht gevestigd op de sterke punten en bijzonderheden van elk Gewest als op de overeenkomsten tussen beide regio's. Daarnaast werd het OOI-budget van beide Gewesten vergeleken. Om een optimaal akkoord te bereiken, zullen de Vlaamse en Brusselse strategische prioriteiten in onderzoek gecombineerd moeten worden.

Een vergelijking van deze gegevens toont aan dat een efficiënte en voordelige samenwerking tussen beide regio's mogelijk is in vijf domeinen:

- ICT & Society
- Environment & Energy (Sustainable Construction ; Green Energy...)
- Sustainable Mobility & Logistics
- Medical Research & Medical Care
- Industrial Transformation through Innovation

Programmatie Horizon 2020 (H2020)

In 2012 zijn de Lidstaten van de Europese Unie en de Europese instellingen begonnen aan de intensieve voorbereidingsfase van twee Europese programma's die essentieel zijn voor onderzoek, innovatie en concurrentiekracht. Deze twee programma's, H2020 en COSME (Competitiveness of enterprises and SMEs), beginnen in 2014 en lopen tot 2020.

Deze programmatiefase gebeurt via een participatief proces waarbij alle geïnteresseerde partijen betrokken zijn. De Europese Commissie en de opeenvolgende Voorzitters van de Europese Raad doen reglementvoorstellen. Ze raadplegen de Lidstaten, die via de Permanente Vertegenwoordiging bij de Unie bijdragen aan het opstellen van de beleidsdocumenten. Ook de regionale autoriteiten en alle deelnemers die mogelijk aan het programma zullen meewerken, zoals onderzoeksinstituten en ondernemingen, worden voor deze gesprekken uitgenodigd.

Dat de financieringen van onderzoek en innovatie in één enkel programma verzameld wordt, is één van de grootste vernieuwingen van H2020 tegenover het huidige Kaderprogramma (FP7). Daarnaast zal er voor de eerste keer een subprogramma gelanceerd worden dat specifiek gericht is op innovatieve KMO's.

H2020 bevat drie programmapijlers die elk een andere finaliteit hebben: *Excellent Science*, *Industrial Leadership* en *Societal Challenges*.

De eerste pijler zal fundamenteel en exploratief onderzoek ondersteunen. De tweede en de derde pijler zullen toegepaste onderzoeksprojecten financieren die de innoverende competenties van het Europees industrieel onderzoek moeten ontwikkelen en een antwoord moeten geven op grote maatschappelijke uitdagingen zoals vergrijzing, gezondheid, leefmilieu, energiebesparing, alternatief en duurzaam transport, etc.

Tijdens gesprekken tussen de verschillende partijen in 2012, werden het Algemeen Reglement, het Reglement van de Specifieke Programma's (de 3 pijlers) en de deelnemingsvoorwaarden van het Programma H2020 besproken. Er werd nagedacht over de financieringsprincipes van de projecten, de exploitatie en de verspreiding van de resultaten, de bescherming van intellectuele eigendom en de vereiste administratieve en wettelijke veranderingen.

Innoviris heeft zeer actief deelgenomen aan dit voorbereidingsproces. Zo heeft het Instituut geïnvesteerd in de voorbereiding van de thema's van het Specifiek Programma, meer bepaald in het subdomein "*Innovation in the SMEs*".

Om de kwaliteit en de impact van deze medewerking te verhogen, werden er overlegmechanismen gecreëerd tussen Innoviris en verschillende actoren van het regionaal OOI-landschap, waaronder ondernemingen, ondernemingsorganisaties, universiteiten en het BAO.

De Cel Europa van Innoviris maakt inmiddels deel uit van een kern van Belgische experts voor het toekomstige programma H2020.

De voorbereidingen van de H2020-planning lopen tot het einde van 2013. De eerste projectoproepen zullen in januari 2014 worden gepubliceerd.

National Contactpoint (NCP) :

Het Nationaal Contactpunt (NCP) voor het 7^e Kaderprogramma (FP7) bestaat uit experts die door de nationale autoriteiten aangeworven zijn om bijstand en raad te geven aan mogelijke FP7-deelnemers in eigen land.

Sinds 2011 zijn de diensten van het Nationaal Contactpunt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ondergebracht bij het BAO.

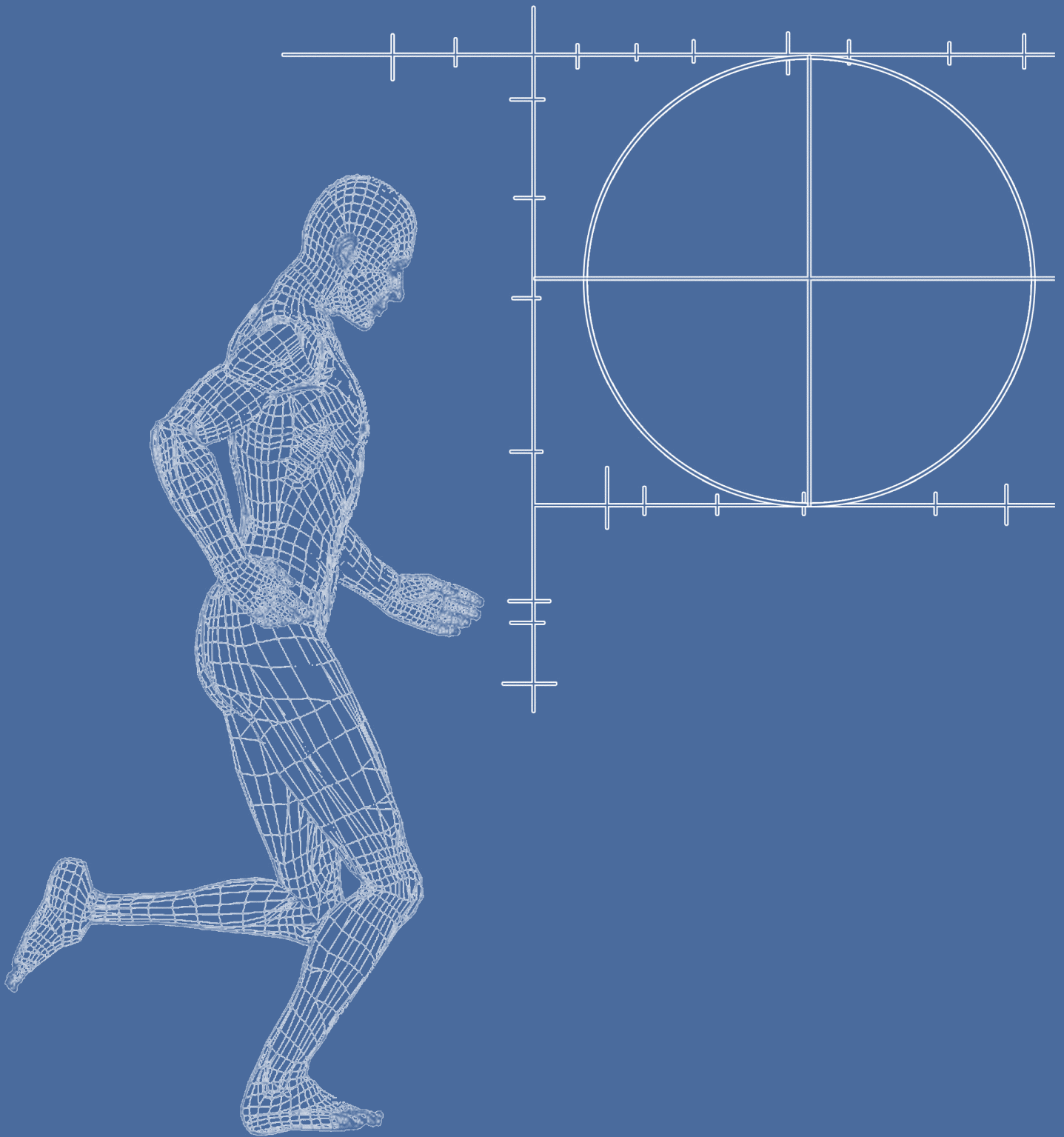
De NCP-cel moet hulp verlenen bij de voorbereiding en de realisatie van de Europese projecten FP7 en CIP (Competitiveness and Innovation Programme) en speciale aandacht schenken aan technologische thema's die fundamenteel zijn voor het Gewest (ICT, Gezondheid, Leefmilieu, Energie en duurzame constructie).

Het Brusselse NCP heeft de opdracht de deelname van de Brusselse actoren, in het bijzonder van regionale ondernemingen, in Europese O&O-programma's te versterken.

In 2012 heeft de NCP-cel van het BAO een subsidie van 136.000 € ontvangen om haar diensten te versterken en haar opdrachten zo goed mogelijk te kunnen uitvoeren. Bij de balansopname, ontvingen 14 ondernemingen en universitaire laboratoria in 2012 deze begeleiding en werden er 7 Europese FP7 en CIP projecten ingediend. Het totale budget van deze projecten bedraagt ongeveer 20 Mio €, waarvan 17 Mio € ondersteund kan worden door de Europese Commissie. De resultaten van de evaluatie van deze projecten zullen in de loop van 2013 bekend zijn.

Projecten die met de hulp van het NCP werden ingediend in het kader van thematische oproepen:

<i>FP7 Energy</i>	<ul style="list-style-type: none">• De onderneming Amaay ! heeft als coördinator een project ingediend. Andere Brusselse actoren, zoals de KMO XANT (spin-out van 3E) , zijn partners van het project.
<i>FP7 Health</i>	<ul style="list-style-type: none">• Het UVC Brugmann is, in samenwerking met een Spaanse KMO, partner van een onderzoeksproject over pijnbestrijding-en begrip.• Medical Device Works heeft als coördinator 2 projecten ingediend.
<i>FP7 Leefmilieu</i>	<ul style="list-style-type: none">• Minerva Consulting & Communication werd door het Institute for Environmental Planning (IEP) (Duitsland) – coördinator van het consortium – gekozen als partner om de communicatie van het project te verzekeren.
<i>FP7 Transport</i>	<ul style="list-style-type: none">• De VUB is hoofd van het consortium in het thema "Towards a competitive and resource efficient port transport system".
<i>FP7 NMP-ENV</i>	<ul style="list-style-type: none">• Het BIM is hoofd van het consortium van deze oproep over "Energie Efficient Buildings". De twee Brusselse instellingen CEESE-ULB en G.E.M.S. zijn eveneens partners van het project.
<i>FP7 SSH</i>	<ul style="list-style-type: none">• De vzw EPR (EUROPEAN PLATFORM FOR REHABILITATION), gevestigd in Brussel, is partner van het project.
<i>CIP ICT</i>	<ul style="list-style-type: none">• De Brusselse vzw EUROGEOGRAPHICS is coördinator van het project.

Panorama van het onderzoek

O&O-projecten in ondernemingen

Informatie- en communicatietechnologieën (11.111.990 €)

Het Brusselse industriële weefsel is in grote mate samengesteld uit KMO's die actief zijn in nieuwe informatica- en communicatietechnologieën. ICT blijft dus een kerndomein binnen de Brusselse O&O. In 2012 werden er 78 subsidies toegekend aan 64 verschillende KMO's in deze sector.

Subsector	Aantal ondernemingen	Bedrag van de steun (€)
Web and mobile applications	25	3.628.642
Application development	14	2.317.361
2D/3D imaging and processing	11	1.770.161
Business Intelligence	9	1.532.917
Computational Dynamics	1	473.919
Communication	1	359.280
Hardware Development	1	349.040
Telematic	1	176.589
Telecom Platform	1	104.796

Leefmilieu, Energie, Transport (614.325 €)

Chemie (544.671 €)

Voeding (537.475 €)

Geneeskunde/biotechnologieën (512.085 €)

Mechanische en metaalfabrikaten (33.975 €)

Optimy (ex MySponsor) (ZKO)
 « Développement de notre solution
 d'optimisation dans les domaines
 du sponsoring, des partenariats, du
 mécénat et des subventions »

(Corporate)
 69.903 €
www.optimy.com

Affordgate (ZKO)
 « ECHOESYS - Project Sourcing &
 Interim Management System »

(Corporate)
 70.701 €
www.affordgate.com

**Benoît Hauglustaine & Associates
 (ZKO)**
 « BeProductive - Développement d'un
 logiciel de gestion destiné au marché
 des indépendants & Small Business »

(Corporate)
 108.481 €
www.bh-a.com/

Radionomy (ZKO)
 « Radionomy 2.0 - Une offre étoffée à
 destination du marché B2B »

(Audio/Vidéo)
 227.427 €
www.radionomy.com

KISANO Belgium (ZKO)
 « KISANO Tele Radiology Cloud »

(Health)
 124.472 €
www.kisanogroup.com

8th Color (ZKO)
 « Sybil »

(Corporate)
 90.743 €
www.8thcolor.com

Cockpit Group (ex N.E.T.) (ZKO)
 « Cockpit Mobile »

(Corporate)
 156.654 €
www.cockpit-group.com

Anais Software Services (ZKO)
 « Media Cockpit »

(Corporate)
 122.778 €
www.anais-it.com

Trynisis (ZKO)
 « Trynisis Extranet 2.0 »

(Corporate)
 96.155 €
www.trynisis.com

Bitong (Belgium) (ZKO)
 « ABC Engine, Moteur de génération
 de leads commerciaux basé sur le Data
 Mining et le Web Text Mining »

(Audio/Vidéo)
 205.560 €
www.bitongline.com

Effortel Technologies (ZKO)
 « Implémentation d'un portail global
 de Business Support System (BSS) &
 Operational Support System (OSS) pour
 MVNO's »

(Telecom)
 176.490 €
www.effortel.com

Semetis (ZKO)

« Additionally »

(Web marketing, advertising and strategy)

83.340 €

www.semetis.com

Plugin2Drive (ZKO)

« Mobile Betalingsoplossing met een Virtuelle Portefeuille »

(Digital Payment)

123.308 €

www.plugin2drive.be

D-Sight (ZKO)

« D-Sight »

(Decision Making)

298.378 €

www.decision-sight.com

World of Gaming (ZKO)

« Skillgaming TV Show »
(Gaming, serious gaming)

61.764 €

www.wataro.com

TagTagCity (ZKO)

« Click the City - Interactives Cities »

(Tourism)

149.902 €

www.tagtagcity.com

Go-Mobile (GO)

«Go-City: het lokaal mobiliteitsloket»

(Mobility)

30.832 €

www.go-mobile.be

Fujitsu Technology Solutions (GO)

« Green IT Service Management »

(Green)

258.942 €

www.fujitsu.com/be

Primento (ZKO)

« Digital Publishing, industrialisation du processus d'édition et de distribution »

(Edition)

137.603 €

www.primento.com

Darts-IP Case Law (ZKO)

« Audience »

(Law)

177.660 €

www.darts-ip.com

Be Park (ZKO)

« Be Park »

(Transport)

274.676 €

www.bepark.be

Transport Data Publications (ZKO)

« Méthode et système de contrôle et de communication des statuts de postes d'appâtages de nuisibles »

6.750 €

www.trackwap.com

Bluetalk (KO)

« TEAMBLOGGER »

(Sport)

53.719 €

www.bluetalk.be

RTBF (GO)
 « MediaMap+ »
 (Audio/Vidéo)
 293.546 €
www.rtbef.be

Doccle.Up (GO)
 «DOCACLE 3D PLATFORM: Digital Documents Distribution and Storage Platform»
 (Corporate)
 377.459 €
www.doccle.be

PROXYCLICK (ZKO)
 «Automatiser et renforcer la plate-forme Proxyclick pour en faire la première plate-forme internationale en Software-as-a-Service visant à gérer les Services aux Occupants au sein des entreprises»
 (Corporate)
 396.603 €
www.proxyclick.com

U.L.B.
 «CRAFTERS - ConstRaint and Application driven Framework for Tailoring Embedded Real-time Systems »
 (Safety)
 298.381 €
www.ulb.ac.be

Atos Worldline (ex Banksys) (GO)
 « Unattended Contactless Reader »
 (Digital payment)
 134.725 €
www.atosworldline.be

Global Energy Management Solutions - GEMS (ZKO)
 « Sustainable Dashboards »
 (Green)
 61.189 €
www.gemsolutions.be

Memnon Research & Development (ZKO)
 « MediaMap+ »
 (Audio/Vidéo)
 425.705 €
www.memnon.be

ACERTA (GO)
 «DOCACLE 3D PLATFORM: Digital Documents Distribution and Storage Platform»
 (Corporate)
 124.304 €
www.doccle.be

Viattech Q&S (ZKO)
 « Integrated RAMS Management System (IRMS)»
 (Transport)
 129.697 €
www.viattech.com

Union Economique Gestoria - UEG
 «CRAFTERS - ConstRaint and Application driven Framework for Tailoring Embedded Real-time Systems »
 (Safety)
 103.920 €
www.uegsite.com

TSD Software (ZKO)
 « TSD Cloud »
 (Finance)
 91.414 €
www.tsdsoftware.eu

Double Pass (ZKO)
 « Ontwikkeling SaaS-gebaseerd audit- & adviesplatform »
 (Sport)
 130.394 €
www.doublepass.com

Softkinetic Software (KO)
« Abstraction of the gesture recognition architecture to integrate context information from users - Collaboration in EUREKA project Catrene CA110 'Appsgate' »
(Gaming, serious gaming)
249.280 €
www.softkinetic.com

Softkinetic Software (KO)
« Abstraction of the gesture recognition architecture to integrate context information from users - Collaboration in EUREKA project Itea2 1105 'Empathic products'on' »
(Gaming, serious gaming)
186.080 €
www.softkinetic.com

Softkinetic Sensors (Ex Optrima) (KO)
«VARIES - VARIability In safety critical Embedded Systems»
(Gaming, serious gaming)
292.549 €
www.softkinetic.com

Softkinetic Sensors (Ex Optrima) (KO)
«Method and time-of-flight camera for providing distance information»
(Gaming, serious gaming)
42.931 €
www.softkinetic.com

Softkinetic Software (KO)
«System and method for enhanced gesture-based interaction»
(Gaming, serious gaming)
49.875 €
www.softkinetic.com

Softkinetic Software (KO)
«System and method enabling hand based close interactions»
(Gaming, serious gaming)
49.875 €
www.softkinetic.com

Softkinetic Sensors (Ex Optrima) (KO)
« Remote connection of a ToF Camera to an advanced Set-top Box - Collaboration in EUREKA Catrene project CA110 'Appsgate' »
(Gaming, serious gaming)
214.000 €
www.softkinetic.com

Macq (MO)
«VARIES - VARIability In safety critical Embedded Systems»
(Gaming, serious gaming)
241.396 €
www.macq.eu

Softkinetic Software (KO)
«Skeleton modeling and tracking method and system»
(Gaming, serious gaming)
81.851 €
www.softkinetic.com

De Pinxi (KO)
«Argo 9 - Développement de l'avantage compétitif et réponse à la demande du marché»
(Gaming, serious gaming)
349.803 €
www.depinxi.be

2D/3D imaging and processing (1.770.161 €)

Softkinetic Software (KO)
«CoFlow - Collaborative Learning»
(Gaming, serious gaming)
12.521 €
www.softkinetic.com

Business Intelligence (1.532.917 €)

Askabird (ZKO)
«Élaboration d'une méthode de contrôle "intelligente" des données SAP»
(Corporate)
122.255 €
www.askabird.be

Engenia Consulting (ZKO)
«HR Who Is Who - HR WIW»
(Corporate)
45.000 €
www.engenia-consulting.com

Business & Decision Benelux (Ex Flux Consultancy) (MO)
«Marketing Managed Services: RightCampaign»
(Corporate)
141.238 €
www.businessdecision.be

Vadis Consulting (KO)
« Business Intelligence Portal - Vadrisk - Lancement de la première agence de notation interactive (bruxelloise) pour les entreprises dans plus de 50 pays »
(Corporate)
167.382 €
www.vadis.com

Datatrak (ZKO)
«MDT - Mobile Data Terminal»
(Corporate)
47.027 €

Infinite Solutions (KO)
«Passerelle SAP-ST5»
(Corporate)
130.014 €
www.infinitesolutions.be

BISIDE (GO)
«ROME - Real-time Online Mining Expert»
(Corporate)
386.773 €
www.bisnode.be

Bisnode Interact (GO)
«RACE - Re-Architecting Consumer views in Europe»
(Web marketing, advertising and strategy)
287.116 €
www.bisnode.be

WDM Belgium (GO)
«eWdm»
(Web marketing, advertising and strategy)
206.112 €
www.bisnode.be

Computational Dynamics (359.280 €)

Numerical Mechanics (ex Numeca International) (MO)
«Nouvelle génération de code CFD industriel d'Analyse et de
Design basée sur les méthodes Adjointes - CFD-ADEMA»

(Mechanics)

473.919 €

www.numeca.com

Computational Dynamics (359.280 €)

ERTMS Solutions (ZKO)
«OpenETCS@ITEA2»

(Safety)

359.280 €

www.ertmssolutions.com

Hardware Development (349.040 €)

EQCOLOGIC (ZKO)
«Gigabit Repeaters - GigReps»

(Industry)

359.280 €

www.eqcologic.com

Telematic (176.589 €)

Railnova (ZKO)
«Développement d'un système de
télématique embarqué ferroviaire
universel et évolutif»

(Transport)

176.589 €

www.railnova.eu

Telecom Platform (104.796 €)

Electronic Design International (ZKO)
«Développement d'un produit de 2nde
génération pour maisons de repos,
facilitant et optimisant la gestion des
appels, le contrôle d'accès ainsi que les
flux et échanges d'informations.»

(Healthcare)

104.796 €

www.electronic-design.be

Leefmilieu, Energie, Vervoer (614.325 €)

Eoxolit (ZKO)

«Onderzoek naar methoden (onder andere reflecterende en refracterende elementen) die de licht intensiteit of lichtstraling op fotokatalytische nanoparticulen verbetert »

49.455 €

www.exolit.com

3E (MO)

«COBRA PLUS: Convergent Operations & Business of Renewable Assets – Innovating plug and play services for next generation wind and solar business intelligence»

499.985 €

www.3E.be

Amaay ! (ZKO)

«Pumba project»

39.885 €

www.amaay.com

Chemie (544.671 €)

Solvay (GO)

«Pôle de compétitivité MécaTech: Développement de composants essentiels et innovants utilisables pour la réalisation d'OLED de nouvelles génération»

236.676 €

www.solvay.com

Ineos Services Belgium (MO)

«Technologie pour la production de polypropylène hétérophasique à haute teneur en élastomère»

164.861 €

www.ineos.be

Ineos Services Belgium (MO)

«Emballage du lait par polyéthylène en procédé étirage-soufflage (ISBM)»

143.134 €

www.ineos.be

Voeding (537.475 €)

Coca Cola Services (GO)

«Researching for Cooler Breakthroughs»

149.547 €

www.cocacolabelgium.be

Godiva Belgium (GO)

« Stabilité des fourrages »

387.928 €

www.godiva.be

Médical /Biotechnologies (512.085 €)

SOLVAY
asking more from chemistry®

Solvay (GO)

«PLA-Peptide conjugates for Slow Release of Biomolecules»

281.343 €

www.solvay.com

New Way (ZKO)

«ISHIS - Innovative Systems for Health Information Supply»

38.849 €

www.newway.be

Simteligence (ZKO)

«BugSim : Monitoring à distance d'insectes ravageurs volants et rampants par pièges à phéromones»

132.237 €

www.simteligence.com

The Biotech Quality Group (BQG) (ZKO)

« Projet Apollo : Solution d'optimisation des systèmes Qualité dans l'industrie Biopharmaceutique »

59.656 €

www.thebiotechqualitygroup.com

Mechanische en metaalfabrikaten (33.975 €)

3B Structure (ZKO)

«Joint à languettes pour assemblage de pièces en matières fibreuses»

33.975 €

www.3b-structure.com

Europese projecten

Het opzetten van Europese projecten

Sinds 2011 ondersteunt Innoviris Brusselse KMO's, universiteiten en onderzoeksinstituten in de voorbereidingsfase van hun deelname aan Europese onderzoeksprogramma's. In het kader van de oprichting van deze "internationale partnerships" financiert Innoviris kosten die betrekking hebben op de voorbereiding, de onderhandeling en het indienen van O&O-projecten die één of meerdere Brusselse actoren associëren met één of meerde buitenlandse entiteiten. Dit met als doel financiering of erkenning van een Europese of internationale instelling te krijgen.

De toegelaten kosten hebben betrekking op personeelskosten, vertalingskosten en kosten voor juridische zaken, verplaatsingen of opdrachten.

In 2012 werden in dat kader twee Brusselse ondernemingen en 4 universiteiten gefinancierd.

Begunstigde	Titel van het project	Steun (€)	Tussenkost-percentage (%)
Softkinetic Software	CoFlow - Collaborative Learning	12.521	70
Amaay !	Pumba - Wind energy contribution to positive energy buildings	25.000	70
V.U.B.	MEMPHIS - Multi approach self-healing polymeric system for metal protection	23.100	70
V.U.B.	COMPAC - Comparing effectiveness of palliative care in long term care settings in different EU countries	20.888	70
V.U.B.	PPRISM2: Port Performance Indicators Selection and Measurement 2	13.659	70
V.U.B.	DREAM - Development of autonomous robot-assisted therapy for children with autism spectrum disorders	10.000	50

Eurostars

Eurostars is een initiatief dat werd opgericht in het kader van het intergouvernementele programma EUREKA. Het programma is specifiek gewijd aan KMO's met een belangrijke activiteit in O&O.

O&O-projecten die minder dan 3 jaar duren en waarvan de resultaten op korte termijn gecommmercialiseerd zullen worden, komen in aanmerking. Zowel grote ondernemingen als universitaire laboratoria en onderzoekscentra kunnen deel uitmaken van de consortia, op voorwaarde dat de hoofdpartner van het consortium een "R&D performing SME" is.

Vandaag zijn er 33 landen bij dit programma betrokken, ook financieel.

De meerjaarlijkse enveloppe (2008-2012) die door deze 33 landen ter beschikking gesteld wordt, bedraagt 300 Mio €. De Commissie heeft via het 7^e kaderprogramma 100 Mio € vrijgemaakt. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft op haar beurt 0,5 Mio € per jaar opzij gezet.

Het project "Biographe", dat geselecteerd werd tijdens een projectoproep in 2009 en over een totaal budget van 2.034.063€ beschikt, werd in juli 2012 beëindigd. Innoviris heeft in dit kader een Brusselse onderneming, het Agentschap Belga, en het universitaire laboratorium CENTAL (Prof. Fairon) van de UCL (Louvain-la-Neuve) gefinancierd. Het aandeel van deze twee

Belgische partners bedroeg aanvankelijk 27% van het totale budget (429.000 € voor CENTAL en 122.068 € voor het Agentschap Belga). Omdat er in januari 2011 een Luxemburgse partner uitgesloten werd en er een "Major Change" aanvraag ingediend werd bij Eurostars, heeft CENTAL een deel van het werk overgenomen dat door de Luxemburgse partner gerealiseerd werd. De duur van het project werd verlengd met een periode van 6 maanden en er werd een aanvullende subsidie van 66.571 € aan CENTAL toegekend.

De belangrijkste doelstellingen van het project werden bereikt en de resultaten zullen door elke partner gevaloriseerd worden. Wat CENTAL betreft, zal de spin-off Knowbel Technologies, die in februari 2012 opgericht werd via een SOIB-project, de economische valorisatie uitvoeren.

In 2012 werd er geen nieuw Brussels project gefinancierd.

EUREKA clusterprojecten

Binnen het intergouvernementele programma EUREKA werden een aantal clusterprogramma's ontwikkeld om de Europese concurrentie in belangrijke domeinen aan te moedigen en te stimuleren. De clusters worden bestuurd door bedrijfsgroepen en lidstaten van het EUREKA-netwerk. Zij organiseren oproepen die bijdragen tot de realisatie van een aantal doelstellingen (routekaart, visie,..) die binnen het activiteitendomein van elke cluster opgesteld worden.

In 2012 werden in het kader van deze oproepen 4 projecten met een Brusselse partner geselecteerd.

Begunstigde	Titel van het project	Cluster waarin het project geselecteerd werd
ERTMS Solutions	Open ETCS	ITEA 2 (Software-Intensive Systems and Services)
Softkinetic Software	Empathic	ITEA 2 (Software-Intensive Systems and Services)
Softkinetic Software	Appsgate	CATRENE (semiconductor process technology, manufacturing and applications)
Softkinetic Sensors	Appsgate	CATRENE (semiconductor process technology, manufacturing and applications)
Titan	MediaMap +	CELTIC (Future of Telecommunications)
RTBF	MediaMap +	CELTIC (Future of Telecommunications)
Memnon R&D	MediaMap +	CELTIC (Future of Telecommunications)

Artemis

Het programma Artemis is een programma dat opgericht werd in het kader van een partnership tussen de overheids- en privésector in samenwerking met de Europese Commissie, de Lidstaten en de industriële sector. Het programma is gewijd aan het Europese concurrentievermogen in de sector van « Embedded computing technologies » (ingebouwde informaticatechnologieën).

In 2012 werden 4 Brusselse partners gefinancierd voor twee Artemis-projecten : VARIES (*VARIability In Safety critical Embedded Systems*) en CRAFTERS (*ConstRaint and Application driven Framework for Tailoring Embedded Real-time Systems*). Deze projecten werden geselecteerd tijdens de projectoproep van 2011. Ze werden in 2012 opgestart en zullen verdergezet worden in 2015 (cfr. p 32 - 33).

Tijdens de oproep van 2012 zal er een nieuw concept en bijgevolg een nieuw type van doelgroepprojecten in het werkprogramma geïntegreerd worden. De nieuwe projecten worden AIIP (*Artemis Innovation Pilot Projects*) genoemd. Ze zijn gewijd aan grote initiatieven die belangrijke consortia verenigen en op die manier over voldoende kritische massa beschikken om de risico's van hoog innovatieve projecten te verdelen en een significante impact te hebben in de sector van ingebouwde informaticatechnologieën (standaarden, methodes, horizontale en transsectorale technologieën, ...).

In het kader van de oproep van 2012 werd er één project met Brusselse actoren geselecteerd. Dit project wordt ingeschreven in bovengenoemde AIIP- suboproep. Voor deze oproep zullen slechts twee projecten worden geselecteerd.

Het project ARROWHEAD verzamelt 78 partners voor een algemeen budget van 68Mio€ en zal gefinancierd worden in 2013.

Begunstigde	Titel van het project	Steun (€)	Tussenkomstpercentage (%)
3E	ARROWHEAD	221.905	33,3
SIRRIS	ARROWHEAD	71.060	33,3

De sectorale centra

Om de sector te ondersteunen, financiert het Gewest gespecialiseerde centra die Brusselse ondernemingen begeleiden en adviseren.

SIRRIS

1,2 Mio €
budget
voor 2 jaar

Missie

Sirris is het collectief onderzoekscentrum van de technologische industrie. Haar opdracht is de concurrentiekracht van ondernemingen op een duurzame manier versterken door hen te helpen bij de concrete realisatie van technologische innovaties vanaf de idee tot het afgewerkte product.

Technologische innovatie op maat

Er zijn verschillende soorten begeleiding : direct en gepersonaliseerd advies, innovatieprojecten of collectieve onderzoeksprojecten die verspreid worden over verschillende jaren.

Sirris stelt haar hele *high-tech* infrastructuur aan de gecoachte ondernemingen ter beschikking om hen de kans te geven hun nieuwe technologieën snel te testen zonder daarvoor grote investeringen te doen.

Sirris verzekert de begeleiding en de opleiding van haar cliënt-ondernemingen met een bijzondere aandacht voor vragen over vertrouwelijkheid en respect voor intellectuele eigendom.

5,5
hooggekwalificeerde
personen

Locale aanwezigheid, dichtbij de industrie

De voornaamste troef van Sirris is zonder twijfel de rijkdom en diversiteit van haar materiële en menselijke middelen. Met meer dan 140 experts en een hoog technologische infrastructuur verspreid over 7 sites (Antwerpen, Brussel, Charleroi, Gent, Hasselt, Leuven en Luik), dekt Sirris 4 technologische domeinen - *Materials, Advanced Manufacturing, Mechatronics & Software Engineering*.

Sirris vergemakkelijkt de toegang tot innovatie voor alle ondernemingen door :

- een benadering die aangepast is aan zowel grote als kleine ondernemingen ;
- experts en geavanceerde concept-en productie-infrastructuur ter beschikking te stellen om nieuwe technologieën te testen ;

220
begeleide
ondernemingen

80%
KMO's

Technologische en strategische begeleiding van innovatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Het programma Mistral werd in 2004 door Sirris gelanceerd in samenwerking met Agoria Brussel en met de steun van Innoviris. Het programma is gericht op de technologische strategie van kleine ondernemingen. Het doel is deze ondernemingen, meer bepaald KMO's, te helpen in het identificeren van hun innovatievermogen op basis van een analyse van hun bestaande industriële activiteit, de vraag van de markt en de technologische evolutie.

234
innovatieprojecten

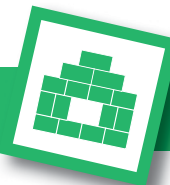
Eind 2011 werden de acties van technologische begeleiding en het programma Mistral in één programma samengevoegd om op geïntegreerde wijze te beantwoorden aan de behoeften van technologische Brusselse ondernemingen.

Op deze manier sluiten de aangeboden gespecialiseerde diensten aan bij de behoeften van de industrie en de internationale trends. Dit zorgt er eveneens voor dat de middelen zo efficiënt mogelijk gebruikt kunnen worden.

Hoewel de steun voornamelijk georiënteerd wordt naar ondernemingen in de ICT-sector, worden ook Brusselse ondernemingen zonder ICT-activiteiten in het kader van dit actieplan op een proactieve manier ondersteund.

75%
ICT-projecten

Om dit ambitieuze project op te zetten, heeft Sirris steun gekregen voor een bedrag van 1.175.820 € (80% van het budget), waardoor er gedurende 2 jaar een hoog gekwalificeerd team van 5,5 VTE's gefinancierd kon worden. Zo heeft Sirris, dankzij de steun van het Gewest, de toegangsdrempel tot een hoog technologische infrastructuur voor ondernemingen verlaagd. In overleg met het Gewest heeft het centrum eveneens een O&O-portefeuille met toekomstige thema's in ICT voor de Brusselse industrie samengesteld. In 2012 werden, in het kader van 234 innovatieprojecten, ongeveer 220 Brusselse ondernemingen concreet geholpen, zowel wat betreft technologische als strategische aspecten.

De bouwsector moet zich vandaag - meer nog dan vroeger - snel ontwikkelen om te voldoen aan de huidige en toekomstige uitdagingen. Aannemers moeten voortdurend innoveren, op zoek gaan naar nieuwe materialen en hun werkwijze aanpassen aan allerlei nieuwigheden. Brussel heeft, door haar grootstedelijke context en uitdagingen, specifieke noden in dit domein. Het WTCB ondersteunt bedrijven in de bouwsector door hen te begeleiden in hun innovatieproces aan de hand van drie basismissies: wetenschappelijk onderzoek, innovatie en ontwikkeling, steun en advies.

Een brainstormsessie in mei 2012, tijdens het seminarie "*Booming Cities - Blooming Cities: Building Challenges and Urban Mobility*", heeft geleid tot een focus op de specifieke problematiek van de demografische explosie die in 2020 in Brussel verwacht wordt (meer dan 180 000 inwoners extra). Het seminarie werd door het WTCB en de Confederatie Bouw georganiseerd met de steun van Innoviris.

De technologische dienstverlening "Duurzaam bouwen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest" heeft als doel het competentie- en kennisniveau van de Brusselse bouwsector te verhogen en, meer specifiek, innovatieve praktijken en technologieën van duurzaam bouwen te stimuleren. De huidige kernthema's betreffen *Energie en gebouwen*, *Akoestisch comfort*, *Duurzaam materiaalgebruik*, *Renovatie en onderhoud* en *Toegankelijkheid van gebouwen*. Recent is het thema *Houtbouw en duurzame daken* toegevoegd.

“ Een industrietak zonder innovatie is als cement zonder water „

Eerst bestond de missie van deze technologische dienstverlening enkel uit advies geven, maar al snel werden de technische thema's uitgebreid en werden er twee aanvullende formules van diensten aan het aanbod toegevoegd: *Technology watch*, met een focus op nieuwe technologieën, en *Innovative prospectie*, gericht op marktopportunities.

In 2012 heeft het WTCB van Innoviris een subsidie gekregen van 593.000 €, gelijk aan 80% van het budget, voor een periode van twee jaar, tot september 2014.

Strategisch Platform « Brussels Retrofit XL »

In 2012, na acties in ecoconstructie opgericht binnen de AWL, werden de studies die gevoerd werden binnen de technologische dienstverlening nog meer gericht op de renovatie van bestaande gebouwen en het gebruik van duurzame materialen.

In dat kader heeft het WTCB in samenwerking met Innoviris een platform opgericht dat alle Brusselse onderzoeksorganismen met technische, sociale en economische competenties in de sector Duurzaam Bouwen samenbrengt.

Het platform "Brussels Retrofit XL" wordt door Innoviris ondersteund met een bedrag van 4,17 miljoen euro. Het platform groepeerde 11 onderzoeksprojecten van 13 Brusselse onderzoeksgroepen afkomstig uit universiteiten en onderzoekscentra. Het WTCB is hierbij verantwoordelijk voor de platformcoördinatie en de onderzoeksprojecten aangaande 'LCA en renovatie', 'prefab-renovatie' en 'duurzaamheid van buitenisolatiesystemen' (cfr. p. 18).

Met de steun van Innoviris, de Brusselse instanties en het EFRO-programma, is het WTCB ook steeds duidelijker aanwezig in Brussel. In een partnership met het BAO, Brussel Leefmilieu en GOMB is het WTCB eveneens betrokken in de ontwikkeling van de eco-incubator *Brussels Greenbizz*.

Kerncijfers

De bouwsector in Brussel telt meer dan 7.000 ondernemingen en 24.000 werknemers.

In 2012 heeft het WTCB 4.000 bouwactoren bereikt via een zestigtal presentaties, 15 workshops en meer dan 60 innovatieadviezen.

Een hooggekwalificeerd team van 3,4 VTE's is verantwoordelijk voor collectieve en individuele technologische begeleiding van meer dan 8.250 begunstigen in Brussel.

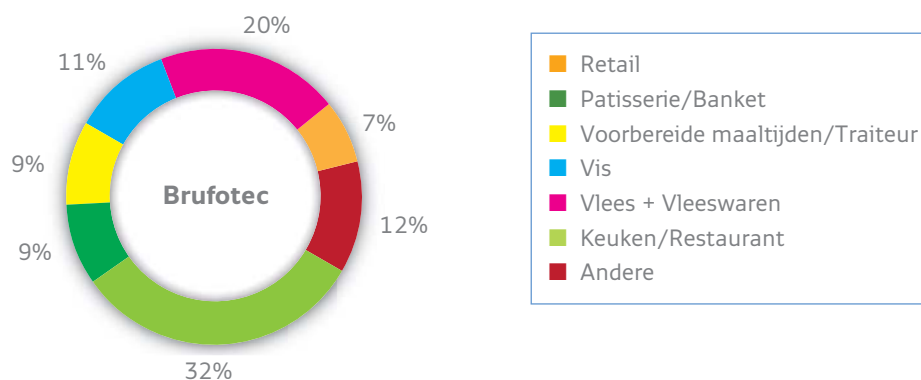
Missie

De vzw BRUFOTEC (Brussels Food Technology Center) heeft als kerntaak Brusselse ondernemingen die actief zijn in de voedingssector te steunen bij de invoering en de opvolging van normen in voedselveiligheid-en hygiëne (vlees-, vis-en restaurantsector, ...). Enerzijds heeft de vzw dus de opdracht KMO's in de voedingssector attent te maken op kwaliteitsproblemen, anderzijds geeft BRUFOTEC gepersonaliseerde steun in de aanpassing aan nieuwe wetgevingen.

Concreet houdt de vzw zich bezig met:

- Het oplossen van precieze en dringende problemen (wetgeving, technische informatie, advies...).
- Het realiseren van bijstandscontracten in het domein van voedingshygiëne: audit HACCP of volgens referentie (BHG, Fedis Food, ISO 22000, sectorale richtlijnen...), het opzetten van een kwaliteitssysteem (HACCP, BHG, ...), hygiëneopleiding van het personeel, het opstellen van reinigings-en ontsmettingsplannen, microbiologische analyses en studies van de houdbaarheidsdatum, hygiënogrammen, luchtanalyses...
- De opvolging en het behouden van de verworvenheden die dankzij BRUFOTEC werden bereikt om de industrie te steunen bij het in stand houden van de geïmplementeerde kwaliteitssystemen (HACCP, BHG, ...) via audits, soms aangevuld met hygiënogrammen en microbiologische analyses van de producten.

Sectoren voor steun aan ondernemingen percentage

Het team

Het team van BRUFOTEC bestaat uit 4 adviseurs (3,5 VTE): twee senior adviseur-ingenieurs en 2 junior adviseurs.

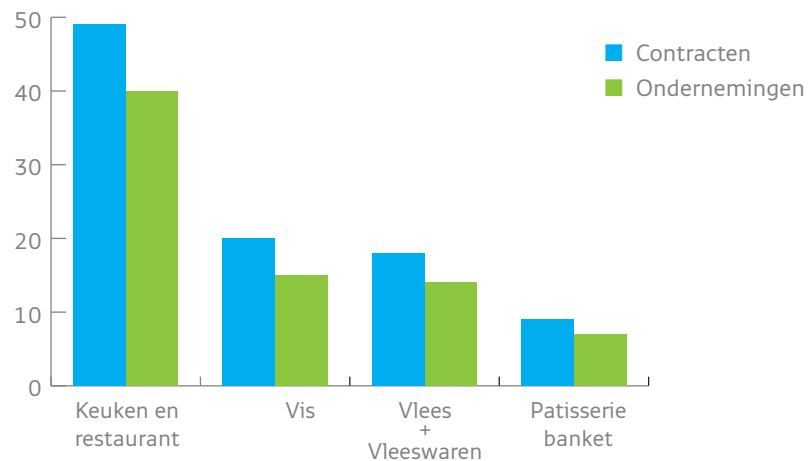
Het personeel van de vzw is voornamelijk opgeleid in het domein voedselveiligheid en heeft een meer dan goede kennis van de KMO-benadering. De nadruk wordt gelegd op de voortdurende bijscholing en de continue herziening van de nieuwe voorwaarden in het hygiënebeleid, de kwaliteit en het management van de voedingssector.

Financiering van Innoviris

De vzw BRUFOTEC wordt 100 % gefinancierd door Innoviris, met een gemiddeld jaarlijks budget van 400.000 €. In 2012 werd aan deze vzw een subsidie van 1.190.000 € toegekend voor een periode van 1 januari 2011 tot 31 december 2013.

Enkele kerncijfers

In 2012 werden er 121 contracten afgesloten met 94 ondernemingen binnen het Gewest. Bovendien werden er 39 hygiëneopleidingen gegeven aan in totaal 314 personen.

OOI-projecten van onderzoeksinstellingen

Programma's met economische finaliteit

Impulsprogramma's

Leefmilieu

In 2012 werden in de sector Leefmilieu vijf impulsprogramma's verlengd, en dit voor een periode van twee jaar.

Titel	Coördinator	Partners	Onderwerp	Steun (€)	Duur (maand)
GREENCOAT	V.U.B.	H. Terryn B. Van Mele F. Reniers	Development of "Green" Coatings with Multifunctional Properties	799.975	24
GESZ	V.U.B.	N. Brion M. Elskens W. Baeyens P. Servais M. Verbanck W. Bauwens M. Chen	Towards the good ecological status of river Zenne- From Science to Knowledge sharing	969.316	24
OXEROM	U.L.B.	F. Debaste S. Agathos	The potential of white rot fungi oxidative enzymes systems for removal of organic micropollutants in urban and industrial wastewaters	651.498	24
HOLOFLOW	U.L.B.	F. Dubois F. Meysman JP Hermand	Advanced digital holographic microscopy and 4D imagery for applications in water technology and environmental monitoring	848.057	24
TEFRACEM	U.L.B.	S. Staquet M. Degrez Ch. Pierre	Valorisation of Municipal Solid Waste Incineration (MSWI) fly ashes and Air Pollution Control (APC) residues in cementitious materials	672.880	24

ICT

Het project InSILICO van het impulsprogramma ICT liep af in 2012 en heeft tot een nieuw SOIB-project geleid met de onderneming In Silico Genomics.

Voor de twee andere projecten, CRYPTASC en VARIBRU, gaat het laatste financieringsjaar in. De projecten behaalden reeds uitstekende technologische resultaten en hebben allebei interessante valorisatiemogelijkheden in het vooruitzicht.

Life Sciences

De projecten die geselecteerd werden in het kader van de voortzetting van het impulsprogramma Life Sciences – 3D4Health, Brustem, Brubreast en Nathypox – gaan hun vijfde jaar in. Naast de opvolgings- en begeleidingscomités, die de kwaliteitsvolle resultaten van het onderzoek en de valorisatiemogelijkheden demonstreren, heeft Innoviris valorisatievergaderingen georganiseerd die de projecten specifiek op dit aspect van het proces moeten wijzen.

Strategische platformen

Life Sciences

De twee projecten die geselecteerd werden in het kader van de in 2011 gelanceerde strategische platformen Life Sciences, ClinicoBru en Nanolris, zijn in januari 2012 van start gegaan.

Om ervoor te zorgen dat de werking van deze platformen goed zou verlopen, heeft Innoviris opvolgings- en bestuurscomités georganiseerd om de goede vooruitgang van de platformen ClinicoBru en Nanolris te verzekeren.

ICT

De 3 projecten die voortvloeiden uit het strategisch platform ICT dat in 2010 gelanceerd werd, ICT4Rehab, MobiCran en OSCB, worden voortgezet volgens de programma's die voorzien werden door de consortia. De projecten hebben al zeer gunstige resultaten behaald. Het laatste jaar zullen ze gericht worden op valorisatie en technologietransfer.

Europese projecten

Innoviris financiert eveneens onderzoeksinstellingen bij het opzetten van Europese projecten of in het kader van Europese projecten op zich.

Cf. onderdeel RDI ondernemingen, p. 32

JTI Fuel Cell and Hydrogen (FCH)

Net zoals Artemis is het programma FCH een JTI, een Europees partnership in de overheids- en privésector. In dit programma zijn de Europese Commissie, de industrie van waterstof en brandstofbatterijen (via de *New Industry Grouping*) en de onderzoeksgemeenschap betrokken. Deze laatste werkt aan het FCH mee via de onderzoeksgroep N.ERGHY, waarin de BERA (Belgian Energy Research Alliance) actief is.

Het initiatief is gebaseerd op de vaststelling dat brandstofbatterijen, als doeltreffende conversietechnologie, en waterstof, als energiedrager, elementen bevatten die het mogelijk maken de CO₂-uitstoot te bestrijden, de afhankelijkheid van koolwaterstof te verminderen en zo bij te dragen tot de economische groei.

Zo ondersteunt het initiatief activiteiten in onderzoek, ontwikkeling en demonstratie in het domein van technologieën op basis van waterstofenergie of brandstofbatterijen. Het programma moet vooral de marktlantering van deze technologieën versnellen en hun mogelijkheden verwezenlijken als instrumenten die een energiesysteem met een zwakke of zelfs geen CO₂-uitstoot tot stand kunnen brengen. De thema's met betrekking tot brandstofbatterijen en waterstof werden niet geïntegreerd in het FP7. Dit initiatief is het enige Europese financieringsprogramma voor onderzoek in deze materie.

In dat kader werd het project SWARM (Demonstration of Small 4-Wheel fuel cell passenger vehicle Applications in Regional and Municipal transport) in 2011 geselecteerd en in 2012 gefinancierd. Bij dit project is een groep Belgische actoren betrokken, waaronder ook een Brusselse actor, Prof. Patrick Hendrick van de Aero-Thermo-Mechanical Unit (ATM) van de ULB, die verantwoordelijk is voor de ontwikkeling van de receptoren voor de monitoring van brandstofbatterijen op waterstof.

Begunstigde	Titel van het project	Steun (€)	Duur (maand)	Tussenkost-percentage (%)
ULB	SWARM	56.700	24	50

Spin-off in Brussels (2.518.946 €)

Het initiatief Spin-Off in Brussels (SOIB) moet de oprichting van nieuwe bedrijven stimuleren die afkomstig zijn uit de academische of industriële wereld. De begunstigden van het programma SOIB zijn universiteiten, hogescholen, ondernemingen of collectieve onderzoeksinstellingen die een industriële spin-off oprichten. De financiering loopt over een periode van 2 jaar en kan vervolgens met 2 (academische spin-off) of 1 jaar (industriële spin-off) verlengd worden.

In 2012 werden 5 nieuwe projecten gefinancierd.

Begunstigde	Titel	Duur (maand)	Steun (€)	Promotor	Onderzoeker
U.C.L.	GreenIndex: classements et notes d'efficience environnementale des produits	24	245.500	CHEVALIER Philippe	FLAGOTHIER Sophie
U.L.B.	Dispositif de traitement d'oedème lymphatique	24	287.150	DELCHAMBRE Alain	VALSAMIS Jean-Baptiste
U.L.B.	DiverCity	24	270.500	REA Andrea	TORREKENS Corinne
U.L.B.	APSINT - Atmospheric Plasma Solution Integrator	24	274.262	RENIERS François	VANDENCASTEELE Nicolas
V.U.B.	Brussels Dynamic Monitoring - BDM	24	270.940	GUILLAUME Patrick	DE SITTER Gert

Zeven projecten die in 2009 van start zijn gegaan, werden verlengd.

Begunstigde	Titel	Duur (maand)	Steun (€)	Promotor	Onderzoeker
U.C.L.	Plateforme de prototypage rapide haute fidélité et d'évaluation d'interactions multimodales	6	96.625	MACQ Benoît	LAWSON Jean-Yves Lionel
U.L.B.	X-SIMOGGA - Développement d'un outil d'aide à la conception de multi-groupements appliquée à la création de cellules de production	12	201.352	DELCHAMBRE Alain	VIN Emmanuelle
U.C.L.	Attractive Cover Trapping Acari-one (ACTA-one)	12	170.700	HANCE Thierry	MAILLEUX Anne-Catherine
U.L.B.	Energy Consumption Advisor (ECA)	12	253.258	MAUN Jean-Claude	MELCHIOR Martin
V.U.B.	Towards the development of a multifunctional coating evaluation sensor	12	178.400	HUBIN Annick	VAN INGELGEM Yves
U.L.B.	Enlighten Bioscience	9	177.259	BERSINI Hugues	WEISS Solis David
U.C.L.	Plateforme d'aide à l'annotation standardisée en mammographie digitale et au diagnostic du cancer du sein	6	93.000	MACQ Benoît	NICOLAS Vincent

DOCTIRIS (610.170 €)

Het programma DOCTIRIS moet de samenwerking tussen de academische wereld en de industriële sector bevorderen ten voordele van de ontwikkeling van technologische competenties in Brussel.

De actie, die gericht is op Brusselse universiteiten, hogescholen en collectieve onderzoekscentra, geeft onderzoekers de mogelijkheid hun doctoraatsstudie gedeeltelijk (minimum voor 50%) in een Brusselse partneronderneming te verwezenlijken.

Voor de editie van 2012 werden 10 aanvragen ingediend.

De selectieprocedure werd geleid door een panel van 5 ad hoc jury's, samengesteld uit 18 experts uit academische instellingen over het hele land. Vier projecten werden geselecteerd.

Onderzoeksinstelling	Industriële partner	Titel van het project	Budget 2 jaar (€)	Onderzoeker	Promotor(en)
V.U.B.	AIRTOPSOFT S.A.	Guided Learning In Multi-Agent Systems for Decision Support: A Case Study on Airport Ground Operations	154.220	NOWÉ Ann	BRITO SOARES Ivomar
U.L.B.	MENTIS S.A.	Application des techniques de Machine Learning pour le développement de moteurs de recherche de type Questions Réponses pour les entreprises	154.000	BONTEMPI Gianluca	IOLIS Boris
U.C.L.	Laboratoires SMB S.A.	Développement et évaluation microbiologique, pharmacologique et pharmaceutique de combinaisons d'antibiotiques pour administration sous forme de poudre sèche pour inhalation chez les patients atteints de mucoviscidose	151.800	VAN BAMBEKE Françoise	MUSTAFA Muhammad Hariri
U.C.L.	PEPTISYNTHA S.A. ATMI S.A.	Conception d'un bioréacteur 3D, fonctionnalisé par un hydrogel peptidique pour la culture en masse de cellules animales et de cellules souches humaines	150.150	SCHNEIDER Yves-Jacques	SERIKOVA Youlia

Programma's met niet-economische finaliteit

Gewestelijke programma's (4.152.310 €)

Via gewestelijke programma's financiert Innoviris projecten die gericht zijn op nieuwe thema's met een valorisatieperspectief op middellange termijn. Ook projecten die van algemeen belang zijn, maar toch een regionaal aspect bevatten, komen aan bod.

Begunstigde	Titel	Duur (maand)	Steun (€)
Brussels Agentschap voor de Onderneming (BAO)	Subvention Cellule NCP ABE - renfort de la participation des acteurs bruxellois dans les programmes européens pour la RDI	12	136.000
Facultés universitaires Saint-Louis - FUSL	Brussels Studies	24	214.940
Research in Brussels - RIB	Plan stratégique 2013	12	730.000

In deze categorie steunt Innoviris eveneens academische interfaces, die als directe bemiddelaar optreden tussen de academische onderzoekseenheden. Enerzijds zijn er de interfaces van de ULB, VUB en UCL, anderzijds de interface Indutec, die 4 gewestelijke industriële hogescholen verenigt (ISIB, ECAM, Instituut Meurice en Erasmushogeschool).

In 2012 heeft Innoviris aan de verschillende interfaces voor een periode van twee jaar een totaal van 3.071.370 € toegekend. Het bedrag werd als volgt verdeeld:

Entiteit begunstigde	Bedrag (€)
Interface ULB	1.029.270
Interface VUB	668.800
Interface UCL	619.300
Indutec	754.000
Totaal	3.071.370

Brains (Back) to Brussels (2.355.944 €)

Categorie verankering

Deze categorie bevat Belgische of buitenlandse onderzoekers die al minstens twee jaar voor een post-doctoraat in het buitenland verblijven en zich in Brussel willen vestigen.

Dit model is ontwikkeld voor een periode van drie jaar en kan met twee jaar verlengd worden.

In 2012 werden drie nieuwe projecten binnen deze categorie gefinancierd.

Begunstigde	Titel	Duur (maand)	Budget (€)	Promotor	Onderzoeker
U.L.B.	Ontogeny and function of microglia, the resident phagocytes of the central nervous system	36	430.000	PARMENTIER Marc	WITTAMER Valerie
U.C.L.	Vers une évaluation ISO des technologies d'assistance naviguée et robotisée à la découpe et l'assemblage osseux pour la chirurgie orthopédique	36	384.188	BANSE Xavier	CARTIAUX Olivier
V.U.B.	Control of stem cells neuronal differentiation by the JNK-APC/Ccdh1 pathway	36	377.200	LEYNS Luc	GUTIERREZ Gustavo

In de categorie verankering werden vier projecten verlengd die sinds 2009 gefinancierd worden.

Begunstigde	Titel	Duur (maand)	Budget (€)	Promotor	Onderzoeker
U.L.B.	Defining the role of stem cells during cancer initiation, growth and relapse after therapy	24	291.116	BLANPAIN Cédric	DRIESSENS Gregory
U.L.B.	Working memory in aging: new perspectives	24	230.008	CLEEREMANS Axel	GAILLARD Vinciane
U.L.B.	Entanglement and quantum correlations: from theory to applications	24	281.927	MASSAR Serge	PIRONIO Stefano
V.U.B.	Systems-level analysis of the human microbiome in health and disease	24	286.742	CORNELIS Pierre	RAES Jeroen

Categorie kortstondig verblijf

Onderzoekers die een kortstondig verblijf indienen, kunnen volgende profielen hebben:

- Profiel A : Belgische of buitenlandse onderzoekers, gevestigd in het buitenland en houder van een doctoraat, voor een verblijf van 10 tot 12 maanden.
- Profiel B : Post-doc onderzoekers met een cv van een zeer hoog niveau, auteurs van verschillende wetenschappelijke publicaties in gespecialiseerde en gerenommeerde tijdschriften en door de wetenschappelijke wereld erkend als specialist in hun vakgebied. Hun verblijf duurt 3 tot 9 maanden.

In 2012 werden twee BB2B projecten in de categorie kortstondig verblijf gefinancierd.

Begunstigde	Titel	Duur (maand)	Budget (€)	Promotor	Onderzoeker
U.L.B.	Développement d'un système spectroscopique temps réel tout fibré pour la mesure de la motilité des lymphocytes T.	4	27.723	EMPLIT Philippe	VANHOLSBEECK Frédérique
U.C.L.	Préservation des insectes pollinisateurs en milieu urbain, cas des alignements d'arbres	12	47.040	JACQUEMART Anne-Laure	KOUONON Léonie Clémence

Prospective Research for Brussels (2.827.164€)

Via het programma Prospective Research for Brussels (PRFB) financiert Innoviris projecten in competentiedomeinen die fundamenteel zijn voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dit maakt een toekomstgerichte denkoefening over de ontwikkelingsthema's van het Gewest mogelijk. Om dat te kunnen doen, worden er binnen de onderzoeksgroepen van de Brusselse universiteiten in verschillende domeinen van regionaal belang competentieplatformen opgericht.

Thema	Aantal projecten	Bedrag steun (€)
Mobiliteit	5	617.630
Informele economie	1	162.241
Vrijwilligerswerk, welzijn op het werk en indicatoren van welzijnsregio's	3	511.745
Biodiversiteit en stedelijk leefmilieu	2	205.700
Stad en demografische groei	5	546.339
Innovatieve oplossingen voor een betere gezondheidszorg in het BHG	5	783.509

Mobiliteit (617.630 €)

Promotor : **NDIAYE Alassane Ballé**
Onderzoeker : **JANJEVIC Milena**

"Etablissement d'une stratégie intégrée pour l'implantation d'un réseau d'espaces logistiques urbains dans la Région de Bruxelles-Capitale"
150.462 €

Promotor : **VANDERMOTTEN Christian**
Onderzoeker : **STRALE Mathieu**

"La logistique comme outil de reconversion des ports urbains: application au Port de Bruxelles"
146.674 €

Promotor: **MACHARIS Cathy**
VAN MIERLO Joeri
Onderzoeker : **LEBEAU Philippe**

"A strategy for the implementation of a sustainable logistic concept for the city distribution of Brussels-Capital Region"
130.350 €

Promotor: **MACHARIS Cathy**
Onderzoeker : **DE WITTE Astrid**

"In-depth analysis of modal choice and travel behaviour in, to and from Brussels"
95.279 €

Promotor : **D'HONDT Theo**
Onderzoeker : **HARNIE Dries**

"Urban-area datastructuren ter ondersteuning van mobiele nomadische netwerken"
94.865 €

Informele economie (162.241 €)

Promotor : **REA Andrea**
Onderzoeker : **Camargo Magalhaes Beatriz**

"Le travail domestique dans une ville internationale: entre formalité et informalité."
162.241 €

Vrijwilligerswerk, welzijn op het werk en indicatoren (511.745 €)

Promotoren : **JACOBS Dirk**
LENAERTS Tom
Onderzoeker : **GAGLIOLO Matteo**
"Dynamique de réseau du capital social"
191.850 €

Promotor: **VAN AUDENHOVE Leo**
Onderzoeker : **CHURMANS Dana**
"Digitale inclusie voor sociale inclusie. Welzijn en welbevinden van kwetsbare jongeren in de digitale stad: implementatie en beleid ?"
133.790 €

Promotor : **GODIN Isabelle**
Onderzoeker : **MAHIEU Céline**

"Vécu des travailleurs dans les micro et petites entreprises en Région de Bruxelles-Capitale: Indicateurs de bien-être au quotidien"
186.105 €

Biodiversiteit en stedelijk leefmilieu (205.700 €)

Promotoren : **TOUHAFI Abdellah**
HUBERT Michel
Onderzoeker : **TIETE Jelmer**
"ISEM: Intelligent Sensorwebs for Environmental Monitoring"
100.100 €

Promotoren : **STEELS Luc**
MASSON Olivier
Onderzoeker : **D'HONDT Ellie**
"Community memories for sustainable urban living: a case study for Brussels"
105.600 €

Stad en demografische groei (546.339 €)

Promotoren : **DECLEVE Bernard**
CORIJN Eric
Onderzoeker : **ANANIAN Priscilla**
"Centralités bruxelloises: évolutions et perspectives"
95.651 €

Promotor: **DECLEVE Bernard**
Onderzoeker : **VANBUTSELE Sérena**
"Densification bruxelloise et valorisation des sites semi-naturels"
83.672 €

Promotor : **DECROLY Jean-Michel**
Onderzoeker : **DESSOUROUX Christian**

"La production de logements à Bruxelles face aux enjeux de la croissance démographique et de la dualisation sociale"

95.651 €

Promotoren: **FRANÇQ Bernard**
STEENHAUT Kris

Onderzoeker : **Wagener Martin**

"Trajectoires de monoparentalité: relations au travail et au logement."

83.846 €

Promotor : **MORITZ Benoit**
Chercheur : **Levy Sarah**

"Bruxelles 2020, étude de scénarios de densification"

180.112 €

Innovatieve oplossingen voor een betere gezondheidszorg in het BHG (783.509 €)

Promotoren : **VAN BAMBEKE Françoise**
MINGEOT-LECLERCQ Marie-Paule

Onderzoeker : **Siala Wafi**

"Staphylococcus aureus biofilms as a major cause of nosocomial infections in hospital and nursing homes. Evaluation of conventional and novel therapeutic options and study of their mechanism of action"

104.500 €

Promotor: **TOMBAL Bertrand**
Onderzoeker : **CATY Gilles**

"Quel programme d'exercice physique améliore les capacités fonctionnelles et la qualité de vie des patients bénéficiant d'hormonothérapie pour un cancer de la prostate ?"

179.828 €

Promotoren : **REDING Raymond**
CHARLIER Dominique

Onderzoeker : **AUJOULAT Isabelle**

"Adolescence, maladie chronique et comportements de santé: recherche-action pour des solutions innovantes de prévention et promotion de la santé impliquant l'hôpital et les services de santé scolaire"

236.238 €

Promotoren : **GIDRON Yori**
LUMINET Olivier

Onderzoeker : **CSERJÉSI Renáta**

"Effects of vagal nerve activation on obesity: From science to innovative interventions."

128.911 €

Promotoren: **VAN NIEUWENHUYSE An**
COOMANS Danny

Onderzoeker : **SIMONS Koen**

"Monitoring van gezondheid in relatie tot luchtvervuiling in Brussel (BRUXAIR)"

134.032 €

Promotie van onderzoek

Innoviris heeft acties ter promotie van onderzoek ondersteund in vzw's, ondernemingen en onderwijsinstellingen die zich richten tot jongeren, het grote publiek en OOI-actoren;

Jongeren warm maken voor een wetenschappelijke carrière (467.845 €)

In 2012 is Innoviris blijven investeren in communicatieacties die zich specifiek tot jongeren richten. Op die manier wil het Instituut bij jongeren de interesse voor onderzoek opwekken en hen stimuleren om te kiezen voor studies en een carrière in de wetenschap.

In scholen, universiteiten en onderwijsinstellingen werden 20 projecten gefinancierd voor een totaal bedrag van 166.200 €.

- Festival du Film Scientifique de Bxl 2012 – ULB
- Les énergies renouvelables à travers l'histoire – Institut St. Vincent
- Junior Olympiade Natuurwetenschappen - KUL
- Les énergies durables et nous: le courant passe! - Institut Aléandre Herlin
- E(co)nergie, voor een duurzaam Brussel – VUB
- A l'école de la soudure Nord-Sud – Centre scolaire Saint-Michel
- Climate Challenge Conference 2050 Brussel II – EHB
- Le sociologue comme médiateur dans l'espace public – FUSL
- 10 ans de rallyes mathématiques – Francisco Ferrer
- Vlaamse Olympiade Natuurwetenschappen – KUL
- Maatschappelijke impact van Job Yourself – HUB
- Travaux pratiques d'analyse chimique instrumentale – Institut Paul Lambin
- 'Progress in Plastics' – VUB
- 'Urban Game : duurzame energie' – VUB
- 44e journée statistiques – ULB
- 'Matinée de Chercheurs' – ULB
- 'Sciences Nomades' – ULB
- 'Bruxelles en Sciences' – UCL
- 'Lifespan perspectives on implicit en explicit learning' - ULB
- Service de Santé Mentale - ULB

In vzw's werden 29 projecten gesteund voor een bedrag van 301 645 €.

- 'Le Printemps des sciences' – 'Ateliers scolaires' - Scientastic Museum
- 'Les experts : Brussels 2012' - Capsciences
- Toutes les énergies sont dans la nature' – 'A la découverte des énergies renouvelables' - Jeunesse à Bruxelles
- 'Cycle de conférences du Dr. Plester et du Vicomte Dirk Frimout' - Euro Space Society
- 'Proeven van proeven' - Vrienden van het Koninklijk Atheneum Etterbeek
- 'Opération Ishango' – 'Printemps des Sciences' – La pépinière des jeunes chercheurs' - Le Club des Petits Brouillards
- 'Pas de Panique au village' – 'Physique à volonté' – 'Tesla ou l'énergie portée de tous' - Expérimentarium
- Bruspace
- Forum des Technologies de l'Information - C.R.E.P.T.
- 'Sciences en scène 2012' - Centre d'action laïque
- 'Du vent pour faire du vent !' - CRHU
- 'Energie durable, c'est clair et ça marche' - Coordination Environnement
- Culture in vivo
- 'Les Scientifiques du Temps' - Habitat et Rénovation
- 'La lumière, l'énergie et la photographie' - Karousel
- Exposciences 2012 - Jeunes Scientifiques de Belgique
- 'L'énergie durable, moi aussi je m'y engage' – La Porte Verte
- 'Sciences Atout âge' - La Scientothèque
- Olympiade Biologie-Physique-Chimie
- Science On Stage
- Photonics Explorer - EYEST
- 'Tous consom'acteurs pour un avenir durable' – Youpabloum
- 'Le jardin des maladies à Anderlecht' – Les amis du Musée Erasme

Het grote publiek sensibiliseren (196.535 €)

In 2012 heeft Innoviris 8 acties voor het grote publiek ondersteund voor een totaal bedrag van 196.535 €.

- 'Matière Grise' – RTBF
- 'Tomber sur un os ? Ce n'est plus un problème' – ADIHAF
- 'Pôle énergie' – 'Polar Quest' - Polar Center
- 'Balzac, témoin de la révolution médicale du XIXe siècle' - Musée de la Médecine
- Bruxelles Ville-Région en Santé
- EORTC
- TEDxBrussels

OOI-actoren informeren en stimuleren (96.775,38 €)

In het kader van de ondersteuning van onderzoek, heeft het Instituut in 2012 9 acties voor Brusselse OOI-actoren gefinancierd. Er werd een totaal van 96.775,38 € vrijgemaakt voor studiebeurzen en de financiering van beurzen, tentoonstellingen en studies.

- Salon Ondernemen – BAO
- TVG – Bio-Partnering - BAO
- The Future of Manufacturing – Agoria
- I-Care Racing 2012 – Culture et Communications
- Générations connectée – EILL
- Prévention des infections au VIH et du SIDA – BREACH
- Science Business Innovation Board
- Idea Strategische Economische Consulting

Vooruitzichten voor 2013

In 2013 staan de Brusselse innovatie-actoren in het algemeen en Innoviris in het bijzonder voor heel wat veranderingen en verschillende nieuwe uitdagingen.

Na negen jaren van ontwikkeling en groei, stapt Innoviris nu definitief uit haar kinderschoenen. In de beginjaren was de blik van de organisatie vooral op de eigen ontwikkeling gericht. Vanaf nu richt Innoviris haar blik ook op de buitenwereld om OOI-opportunities te creëren en strategische allianties aan te gaan met Brusselse, nationale en internationale partners.

In 2013 zullen er heel wat strategische en politieke beslissingen worden genomen die een sterke impact hebben op het Brusselse wetenschappelijke veld.

Zo zal Benoît Cerexhe vervangen worden door een nieuwe Minister bevoegd voor Economie, Tewerkstelling en Wetenschappelijk Onderzoek. Ook Professor Olivier Witmeur (ULB) zal afstand nemen van zijn functie als Voorzitter van de Raad voor Wetenschappelijk Onderzoek van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Daarnaast neemt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vanaf april 2013 het voorzitterschap van de internationale en federale samenwerkingscommissies voor wetenschapsbeleid (CIS en CFS) op. Het beleid voor de nieuwe legislatuur 2014 wordt voorbereid en de implementatie van het nieuwe Europese programma H2020 en de structurele EFRO-fondsen 2014 staan op de agenda.

Om al deze nieuwe uitdagingen aan te gaan, wordt Innoviris vanaf 2013 geleid door een voltallig directieteam. Katrien Mondt werd aangesteld als Directeur-Generaal van het Instituut. Ze wordt bijgestaan door een adjunct Directeur-Generaal, een wetenschappelijk Directeur en een administratief Directeur.

Katrien Mondt realiseerde, met de steun van Innoviris, in 2005 een doctoraat in de neurolinguïstiek. Tien jaar lang bestudeerde ze, in samenwerking met verschillende partners binnen het Gewest, zoals het Erasmus Ziekenhuis en het UZ Jette, neurolinguïstische vragen over de tweetaligheid van Brusselse kinderen.

Vanuit een sterke interesse voor onderzoeksbeleid was Katrien Mondt al een hele tijd actief in verschillende strategische beleidsorganen. Vanaf 2010 richtte ze zich volledig op het onderzoeks- en kennisbeleid binnen het domein van Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap.

Tijdens haar mandaat voor Innoviris wil ze de groei van het Instituut stimuleren aan de hand van vier pijlers: identiteit, aanpassingsvermogen, strategische intelligentie en efficiëntie.

Het team van Innoviris zal uitgebreid worden met een cel 'Strategie en Monitoring', die de opportuniteiten, maar ook de noden van het Brusselse wetenschappelijke veld opvolgt en analyseert. De afdeling gaat de impact van de middelen en financieringsmogelijkheden van Innoviris na in functie van de behoeften van het innovatieve en wetenschappelijke weefsel van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Om een echte kennisintensieve economie te worden, dienen de financieringsmaatregelen aangepast te zijn aan alle actoren en fases van de innovatieketen. De overdracht en valorisatie van kennis en technologie ten gunste van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest blijven de prioriteiten van Innoviris.

Een doelgerichte en efficiënte communicatiestrategie is essentieel voor een moderne organisatie en kan in belangrijke mate bijdragen tot de versterking van een O&O-ecosysteem. Daarom investeert Innoviris in 2013 substantieel in communicatie, onder andere door in te zetten op sociale media en door de ontwikkeling van een nieuwe, gebruiksvriendelijke en dynamische website.

Om de nieuwe regionale portaalwebsite voor onderzoek "Innovative Brussels" bij te houden, zullen we samenwerken met de vzw Research In Brussels. Het platform zet niet alleen de resultaten van wetenschappelijk onderzoek in de kijker, maar brengt ook alle Brusselse OOI-actoren samen rond éénzelfde motto.

**Be Innovative
Be Brussels**

Afkortingen

WL	Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu	LS	Life Sciences
AIPP	Artemis Innovation Pilot Projects	MO	Middelgrote onderneming
WIV	Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid	NCP	National Contact Point
BAO	Brussels Agentschap voor de Onderneming	KO	Kleine Onderneming
BB2B	Brains (back) to Brussels	SPF	Strategisch Platform
BERA	Belgian Energy Research Alliance	RP	Regionaal programma
Brufotec	Brussels Food Technology Center	PRFB	Prospective Research For Brussels
CC	Collectieve/sectorale centra (SIRRIS, WTCB, Brufotec)	SIP	Strategisch Innovatieplan
CFS	Commissie federale samenwerking	PXE	Projecten van internationale partnerships door een onderneming (montage)
CIP	Competitiveness and Innovation Programme	PXU	Projecten van internationale ondernemingen door een universiteit (montage)
CIS	Commissie internationale samenwerking	O&O	Onderzoek & Ontwikkeling
COSME	Competitiveness of enterprises and SMEs	BHG	Brussels Hoofdstedelijk Gewest
DOCT	DOCTIRIS	OOI	Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie
EHB	Erasmushogeschool Brussel	RIB	Research in Brussels
EUART	Eurostars & Artemis	SOIB	Spin-Off In Brussels
FCH	Fuel Cell and Hydrogen	SRIB	Société Régionale d'Investissement de Bruxelles
FP7	7 ^e Kaderprogramma voor Onderzoek en Ontwikkeling	ZKO	Zeer kleine onderneming
GO	Grote onderneming	UCL	Université Catholique de Louvain
H2020	Horizon 2020	ULB	Université libre de Bruxelles
HUB	Hogeschool-Universiteit Brussel	RWB	Raad voor Wetenschapsbeleid
IP	Impulsprogramma's	VUB	Vrije Universiteit Brussel
IWT	Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie	WTCB	Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf
JIO	Jonge Innovatieve Ondernemingen		
JTI	Joint Technology Initiatives		

Jaarrekening

Balans (k€)

ACTIEF		PASSIEF	
Vaste activa	85	Overdragen winst	20.213
Immateriële vaste activa	1	Schulden op ten hoogste één jaar	2.912
Materiële vaste activa	50		
Financiële vaste activa	34	Overlopende rekeningen	7
<i>Vlottende activa</i>	23.047		
Vorderingen op meer dan één jaar	500		
Vorderingen op ten hoogste één jaar	16.244		
Liquide middelen	83		
Overlopende rekeningen	6.219		
Totaal	23.131	Totaal	23.131

Resultatenrekening (k€)

KOSTEN		OMZET (Dotaties en Inkomsten)	
Diensten en diverse goederen	585	Dotatie werking	2.524
Bezoldiging, sociale lasten en pensioenen	1.872	Dotatie subsidies	30.166
Afschrijving op de vaste activa	24	Terugbetalingen te veel gekregen terugvorderbare voorschotten	0
Vermindering van schuldvordering	314	Terugbetalingen terugvorderbare voorschotten	0
Financiering van onderzoek	29.697	Terugbetalingen te veel gekregen dossiers	273
		Bijdrage instellingen van de EU	13
		Co-financiering van de Federale Overheid	0
		Exploitatieproducten varia	58
		Financiële producten	27
Totale kosten	32.493	Totale omzet	33.061
Resultaat van het boekjaar	569		
Totaal	33.061	Totaal	33.061